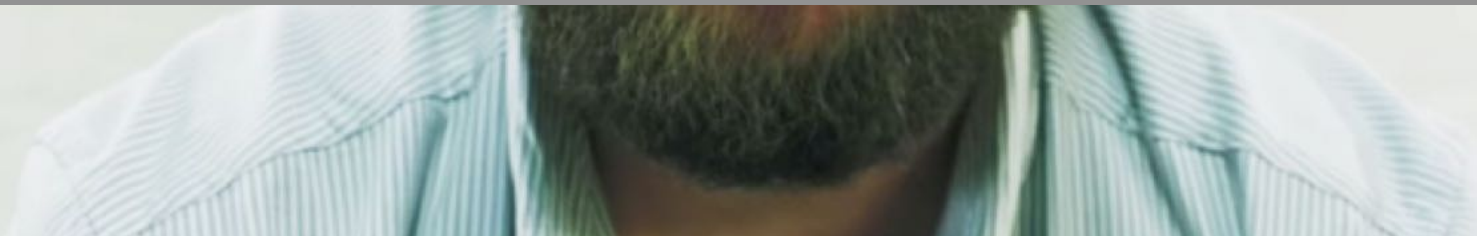

ON ETS, YASMIN?

La invisibilitat i rol de la diversitat ètnica i religiosa a la
Televisió Pública Catalana

David Donaire Valldeperas
Sant Feliu de Guíxols, 2018

Treball de Recerca, Institut Sant Elm
2on Batxillerat
Tutora: Eva Díaz

“ Hem après a volar com els ocells, a nedar com els peixos; però no hem après el senzill art de viure com germans. ”

MARTIN LUTHER KING JR.

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	6
1.1. INTRODUCCIÓ DEL TREBALL	6
1.2. HIPÒTESI	6
1.3. METODOLOGIA	7
1.3.1. LES MINORIES SELECCIONADES	7
1.3.2. ANÀLISI QUANTITATIVA	8
1.3.2.1. LA SELECCIÓ DE LA MOSTRA	8
1.3.2.2. L'ANÀLISI	8
1.3.3. ANÀLISI QUALITATIVA	10
1.3.3.1. LA SELECCIÓ DE LA MOSTRA	11
1.3.3.2. NVIVO II	11
1.3.3.3. EL PROCÉS DE CODIFICACIÓ DE LA INFORMACIÓ TEXTUAL I VISUAL	11
2. MARC TEÒRIC	13
2.1. LA INFLUÈNCIA DELS MITJANS	13
2.2. LA NORMALITZACIÓ SOCIAL	14
2.3. ELS CODIS DEONTOLÒGICS DELS MITJANS	15
3. ANÀLISI QUANTITATIVA	18
3.1. PRESENTACIÓ DELS RESULTATS	18
3.1.1. LA APARICIÓ COM A UNITAT	18
3.1.2. TEMPS	19
3.1.3. ÀMBIT GEOGRÀFIC	20

3.1.4. MINORIES	24
3.1.4.1. ELS MUSULMANS	24
3.1.4.2. ELS ÀRABS	26
3.1.4.3. ELS NEGRES	27
3.1.4.4. ELS ASIÀTICS ORIENTALS	28
3.1.4.4. ELS LLATINOAMERICANS	29
3.2. SÍNTESI DELS RESULTATS DE LA ANÀLISI QUANTITATIVA	31
4. ANÀLISI QUALITATIVA	35
4.1. ELS RESULTATS	35
4.1.1. CONTEXT	35
4.1.2. SUCCÉS	37
4.1.2.1. APARICIONS PERJUDICIALS	37
4.1.2.2. APARICIONS POSITIVES	41
4.1.3. SUBJECTE	42
4.1.4. MIRADA	44
5. CONCLUSIONS	46
6.1 WEBGRAFIA	50
6.2. BIBLIOGRAFIA	50
7. ÍNDEX DE FIGURES	51
8. ÍNDEX i WEBGRAFIA DE LES IMATGES	52

1. INTRODUCCIÓ

Diuen que la idea del treball sempre apareix en un moment d'inspiració. Que una mena de llum t'illumina en un instant inesperat, a la cua del cinema, mentre esmorzes gairebé adormit o en un llarg viatge. Jo no podria dir en quin moment vaig decidir començar aquesta aventura. Diria, pel contrari, que va ser una suma lenta d'intuïcions, d'idees, d'inspiracions, que van prendre forma amb el pas del temps. Fins que finalment, després d'uns quants esborranys, de consultes amb la tutora, d'alguns primers assajos, vaig acabar acotant la forma del treball.

1.1. INTRODUCCIÓ DEL TREBALL

L'origen de tot plegat va ser la crisi dels refugiats. No podia entendre que moltes persones tinguessin una actitud hostil cap a la proposta d'acollir els milers de refugiats que fugien d'una mort segura. Com podíem pensar tan diferent? Altres vegades havia constatat una mirada de desconfiança cap als estrangers. Em sobtava la persistència dels prejudicis: els gitanos són lladres, no són de fiar; els àrabs no es volen integrar i són perillosos; els asiàtics volen treure'ns els llocs de treball i eradicar els negocis locals...

Des de ben petit m'han ensenyat que la diversitat és un bé major i que qualsevol forma d'exclusió és un pas enrere en el temps. Era lògic pensar que la mirada xenòfoba era, en certa manera, també el resultat d'una forma alternativa de plantejar la realitat per part d'altres famílies. Però el cert és que tot el sistema educatiu s'esforça a

proposar un model social basat en la igualtat i el respecte a la diversitat. Per què persisteixen els prejudicis? Què no fem bé? La inspiració em va aparèixer mentre mirava les notícies. En aquell moment, em vaig plantejar si els mitjans de comunicació eren un sistema que combatia activament els prejudicis o, per contra, si d'alguna manera els alimentava. M'interessava saber si els mitjans podien actuar en un sentit o un altre.

Naturalment, en un treball social-analític, és molt important acotar l'àmbit de treball. Per això, vaig orientar la recerca a la televisió pública catalana. M'havia plantejat diverses opcions, com ara analitzar sèries de producció pròpia, programes d'humor o els anuncis publicitaris, com a possibles camps de treball. Però finalment vaig decidir centrar-me en el telenotícies. La raó és molt simple: les notícies mostren (o intenten mostrar) 'la realitat'. Mentre que els anuncis o les sèries formen part de la ficció i, per tant, la lectura sobre els prejudicis és molt més complexa. Les notícies són una finestra oberta a la realitat i, per tant, l'espectador té la percepció que allò que li mostren és el que realment esdevé.

Podria ser que part d'aquesta "influència" que rebem i per la qual alguns pensen en l'exclusió social, estigui present en la forma en què les notícies de la televisió influeixen en el nostre subconscient. Per exemple: en no tenir notícies locals amb grans aparicions estrangeres, podem arribar a pensar indirectament que no formen part del nostre país o fins i tot, identificar-los com enemics d'aquest. Si fos cert, estariem davant d'un problema que suposaria una influència amb urgent intervenció, que no podríem passar per alt.

Però això no és tot. A la televisió, les úniques vegades que apareixen grups o col·lectius discriminats o que tenen prejudicis arrelats, solen aparèixer de forma negativa. Només cal mirar un sol telenotícies per descobrir que no hi apareix gairebé cap notícia relacionada amb aquests col·lectius que col·labori en la millora de la seva reputació. Tot el contrari, poques notícies recordo relacionades amb l'Islam que no acabessin desembocant amb Estat Islàmic. Sé que és un tema a l'ordre del dia, però no contribueix a la integració social d'aquelles persones que prediquen, practiquen o simplement segueixen la religió de l'Islam. Podrien aparèixer notícies d'una nova escola o d'un concert solidari a Síria després de no sé quants dies de guerra. O com un nen va saber sobreposar-se a l'educació del seu pare, un simpatitzant d'Estat islàmic. Tampoc es nomenen les gestes científiques de persones en països subdesenvolupats o en el nostre propi país.

1.2. HIPÒTESI

Aquest treball de recerca parteix de dues hipòtesis principals. En primer lloc, que certes minories ètniques i religioses del país tenen una presència molt petita en les notícies de TV3. En certa manera, són col·lectius invisibles. La seva aparició no està vinculada amb notícies de caràcter positiu, sinó que habitualment són els protagonistes de fets negatius (guerres, conflictes, robatoris, atemptats...).

La suma d'aquestes dues hipòtesis donaria lloc a una visió esbiaixada de la diversitat cultural i ètnica del país, que reforçaria més que no pas combatria els prejudicis.

Però a partir d'aquestes dues hipòtesis centrals, hi apareixen altres de complementàries:

- Com per a exemple, que la presència de les minories ètniques i religioses està molt més present a l'apartat internacional que no pas al nacional. "Ells" són a fora, però no formen part del nostre teixit social.
- La presència d'esdeveniments internacionals amb un fort impacte mediàtic (un atemptat, una crisi humanitària, un èxode...) incrementa les notícies sobre les minories des de la mirada internacional, però no hi ha un contrapès de la mirada nacional. Les crisis augmenten l'assimilació entre minories i problemes.
- No totes les minories tenen la mateixa rellevància, ni tenen el mateix tractament. Hi ha diferències internes que s'expliquen per factors locals, però també per influències internacionals.

1.2. OBJECTIUS

El principal objectiu del meu treball és analitzar la forma com es presenten les diverses minories ètniques i religioses del país en el telenotícies de la televisió pública catalana, amb la finalitat de determinar si reforcen els estereotips o si els combaten. Aquest objectiu central està organitzat amb dos objectius complementaris, que coincideixen amb les dues hipòtesis centrals.

- El primer objectiu complementari és determinar la quantitat d'aparicions a la Televisió Pública Catalana de les minories ètniques i religioses respecte al total de la població d'aquestes a Catalunya. És a dir,

analitzar el Telenotícies per determinar si aquestes estan representades en la mateixa proporció que la seva representació en la població total.

- El segon objectiu complementari és identificar com es presenten les minories en els moments en què apareixen, per tal de vincular cada minoria amb una sèrie d'atributs, siguin positius o negatius. Mentre que el primer objectiu requereix un mètode essencialment quantitatiu, aquest objectiu ha de ser portat a terme amb un mètode de caràcter qualitatiu.

1.3. METODOLOGIA

Per comprovar si les meves hipòtesis del principi eren certes i poder assolir els meus principals objectius, és necessari realitzar dos tipus d'anàlisis. El primer és una anàlisi quantitativa per comprovar la visibilitat de diferents minories, el càlcul del temps de cada aparició, la geografia, etc. El segon és una anàlisi qualitativa que busca identificar de quina forma apareixen aquests col·lectius.

1.3.1. LES MINORIES SELECCIONADES

Un dels moments més complexos de la fase inicial del treball va ser la identificació de l'univers d'estudi, de la població. De vegades, optava per una versió molt restrictiva i d'altres per un nombre molt sistemàtic. Finalment, vaig acabar identificant una sèrie de col·lectius que compartien tres característiques: (a) tenen un pes

significatiu en el mapa social del país, (b) pateixen a priori una situació d'exclusió social i de discriminació i (c) formen part de categories genèriques fàcilment identificables pel gran públic.

Amb el primer criteri, per exemple, el treball no contempla els indígenes amerindis perquè el seu pes en la societat catalana és molt reduït. Amb el segon criteri, no hem contemplat, per exemple, els nord-americans o els italians, dos col·lectius molt presents a Barcelona, però sense que estiguin associats a criteris de discriminació. I el tercer criteri ens ha portat a unir, per exemple, argentins, bolivians o Mexicans en una sola categoria comprensiva i integradora, que són els originaris de l'Amèrica Llatina.

Finalment, els col·lectius escollits han estat els següents:

- **Els àrabs.** Són les persones que parlen la llengua àrab o que formen part de les tribus àrabs originals, tant del nord d'Àfrica com de la Península Aràbiga. És un dels col·lectius més rellevants d'immigració a Catalunya i també una de les comunitats que desperten major rebuig, especialment a partir de l'escalada terrorista d'Al Qaeda primer i l'ISIS després.
- **Els musulmans.** Són les persones que professen la religió musulmana, la segona religió més extensa en el món. És la religió majoritària en diversos països asiàtics i africans. Moltes persones assimilen el concepte d'àrab amb el de musulmà però és una visió errònia.
- **Els gitans.** Originaris de l'Índia, són una ètnia perseguida des de l'Antiguitat. La gitano-fòbia persisteix encara en molts països d'Europa i a

Catalunya se'ls associa sovint amb robatoris i marginació.

- **Els asiàtics.** Lògicament, Àsia és una suma de moltes cultures diverses, amb orientacions religioses i tradicions molt diferents. A Catalunya, hi ha un gruix d'asiàtics especialment originaris de la Xina, que han començat a patir les primeres formes de marginació i d'exclusió social.
- **Els llatinoamericans.** La immigració originària dels països de l'Amèrica Llatina no és tan important com en altres parts d'Espanya, però tenen un pes significatiu. A finals del segle passat, se'ls va identificar amb freqüència amb grups violents i marginació. Algunes denominacions despectives (els 'sudaques') demostren la visió negativa cap a aquests col·lectius.
- **Els negres.** L'Àfrica està dividida entre el nord, essencialment d'ètnia àrab, i la resta del continent, bàsicament poblat per persones de raça negra. És també un col·lectiu sovint associat a marginació, pobresa i exclusió. Una part significativa dels nous fluxos migratoris tenen aquest origen.

Les minories anteriors no són totes del mateix tipus. Hi ha algunes que estan diferenciades per la seva situació geogràfica, altres per la seva religió o creença i per la seva genètica. Per tant, en algunes aparicions es repeteixen. Per exemple: si parlem d'un atemptat terrorista a Síria, parlem de musulmans i àrabs al mateix temps.

1.3.2. ANÀLISI QUANTITATIVA

La primera part del treball està basada en l'anàlisi quantitativa. És la que ens permet identificar la visibilitat de les diferents minories. També m'ha permès treballar la localització geogràfica de les aparicions de les minories.

1.3.2.1. LA SELECCIÓ DE LA MOSTRA

Per poder realitzar una anàlisi quantitativa amb una mostra tan gran, primer hem de seleccionar una petita porció que representi la majoria. L'anàlisi se centra, com ja he dit anteriorment, en el Telenotícies de la Televisió Pública Catalana i en concret el 2017. Però, per què la Televisió Pública Catalana? Doncs bé, les televisions públiques responen a tot el conjunt de la societat. Una cadena televisiva privada pot difondre el missatge que vulgui, ja que la inversió d'aquesta prové d'una font privada. En canvi, una cadena pública finançada per tothom té la responsabilitat de respondre per a tots. D'aquesta manera, també recau una certa responsabilitat d'integració i tolerància que es poden veure perjudicades si no es fa un bon ús de la influència que tenen sobre l'opinió pública.

A TV3 hi ha diferents tipus de Telenotícies. En primer lloc, el Telenotícies Migdia, en segon lloc el Telenotícies Vespre i en tercer lloc el Telenotícies Comarques. Els caps de setmana també tenen un format específic. Com que hi ha un temps limitat per realitzar el treball i no poca feina, analitzaré només el Telenotícies Migdia. En realitat, no hi ha massa diferències entre el migdia i el vespre: amb freqüència, les notícies es repeteixen. Però a la nit, en

general, tenen més reflexió, mentre que la del migdia respon més a l'actualitat immediata.

Perquè la mostra de programes analitzats s'acosti als resultats de la anàlisi completa de la mostra, és a dir tots els programes del 2017, el marge d'error ha de ser baix. L'ideal seria baixar del 6%. D'aquesta forma, si el total de programes és de 365 (tot l'any) i el nivell de confiança del 80%, per assolir un 6% de marge d'error es necessita l'anàlisi d'un mínim de 79 programes. Això representa més de la cinquena part del total de programes emesos durant l'any. Gràcies a la pàgina web de Survey Monkey el càlcul del marge d'error va ser molt més fàcil.

Perquè una anàlisi quantitativa tingui sentit els 79 programes han de ser escollits de forma aleatòria. Quan tenim tots els programes seleccionats només falta realitzar l'anàlisi. Cada dia de l'any ha estat associat a un número (de l'1 al 365) i amb una fórmula de l'Excel he escollit aleatòriament 79 números del total de 365.

1.3.2.2. L'ANÀLISI

Després de saber quins i quants programes analitzar, és l'hora de fer un recompte de totes les aparicions del telenotícies. Al principi, quan vaig començar la anàlisi quantitativa, només volia comptabilitzar les aparicions de minories al telenotícies. Però resultava un treball pobre, fins i tot mediocre. Volia fer una bona feina sense conclusions allunyades de la realitat. Per això, havia d'anar més enllà i començar a comptabilitzar no només les aparicions sinó també un conjunt subapartats. L'anàlisi quantitativ complet s'ha realitzat amb un formulari de

Google. La raó per la qual vaig escollir utilitzar el formulari va ser perquè amb aquest la feina es feia més ràpida.

També em va agradar la seva manera d'introduir les dades a la base, en el meu cas l'Excel. El formulari conté un conjunt de subapartats que vaig agregar perquè em van semblar molt interessants d'analitzar, entre els quals es trobava la data del programa, l'URL d'aquest, el temps total brut del programa (és a dir, la durada del telenotícies, més els esports i el temps), la minoria de l'aparició, l'àmbit geogràfic de la notícia (internacional, català o estatal), el país on es trobava la notícia, el tipus d'aparició (central o lateral), el minut de cada aparició i la durada de Vet aquí una breu explicació sobre cadascun dels apartats.

- En primer lloc, la **data del programa i l'url** d'aquest. Aquestes són dades molt importants que serveixen per organitzar de forma més eficient tots els resultats obtinguts.
- En segon lloc, el **temps total brut** del programa. Aquest s'utilitza per més tard realitzar una resta i obtenir el temps net, per tal d'esbrinar quant representen les aparicions de minories sobre el temps total.
- També vull separar totes les **minories** que selecciono per realitzar una fitxa específica de cada una i comparar-les entre si.
- Identificar l'**àmbit geogràfic** de la notícia era necessari, ja que per poder comparar la representació al telenotícies de les minories amb la representació d'aquestes a Catalunya, havien d'estar en el mateix univers. També era interessant comparar la quantitat d'aparicions que es donaven

en àmbits estatals i nacionals amb les que es donaven en àmbits internacionals.

- Comptabilitzar en quines **zones geogràfiques** apareixen les minories no era a priori una de les tasques a realitzar, però al veure la quantitat de conclusions que es podien extreure d'aquesta dada vaig decidir comptabilitzar-ho.
- La **durada de l'aparició**: aquesta era més que important. Per poder comparar la representació al telenotícies de la minoria amb la representació d'aquesta era necessari comptabilitzar aquest apartat.
- I per últim em va semblar curiós descobrir **en quin moment apareixen les minories**. Si una notícia apareix al principi del telenotícies, aquesta pot tenir un pes més important.

Tota aquesta informació és recollida en cada aparició d'una minoria. Com ja he dit, el formulari de Google crea automàticament un full de càlcul, que jo he treballat amb el programa Excel. Tots els programes del Telenotícies Migdia estan a la pàgina web de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA). Mentre visualitzo els programes del Telenotícies que han estat escollits de forma aleatòria, ompló el formulari i per tant el full de càlcul amb les aparicions i tota l'altra informació.

Però, per què el formulari de Google? Doncs bé, qui no hagi treballat mai amb un formulari pot no entendre la quantitat de temps que aquest pot arribar a estalviar si s'utilitza de forma correcta. Introduir moltes dades en un full de càlcul pot ser una tasca molt lenta. Si pots amb el formulari...

Realitzar una anàlisi quantitativa pot semblar d'allò més senzill. Però he esbrinat que és més difícil del que sembla. No només pel recompte d'aparicions que es donen, ja que moltes vegades poden portar a dubtes i confusions, si no perquè en moltes ocasions he hagut d'investigar l'origen de certes minories i esbrinar si formen part del conjunt de minories que em proposo analitzar. Com per exemple, en el pitjor dels casos, el cas dels Rohingya a Birmània i la seva majoria religiosa musulmana o, en un cas més senzill, si Iran o Turquia es poden considerar «àrabs».

Els resultats han estat treballats directament des del full de càlcul. Aquest ha permès fer els recomptes totals i parcials. Amb l'ajut dels filtres, he pogut fer també els recomptes específics per a cada minoria.

El resultat d'aquesta anàlisi ha donat lloc a 889 aparicions diferents, que representen 6.223 dades úniques. Cada cel·la és el resultat específic dels diversos registres obtinguts (les 889 aparicions) pels set criteris de dades analitzats. És una informació molt àmplia de l'aparició de les minories a la televisió pública catalana, amb un marge d'error relativament baix, el que permet obtenir resultats diversos i fer anàlisis creuades de la informació.

Cal tenir present que l'obtenció de les dades no sempre és fàcil. Per exemple, determinar l'àmbit geogràfic de vegades és complicat perquè la notícia no ho explicita prou. També és complex determinar exactament el temps brut del programa, perquè per a cada programa cal restar (i, per tant, calcular) els temps dels esports i de la informació meteorològica.

1.3.3. ANÀLISI QUALITATIVA

Després de realitzar l'anàlisi del Telenotícies a la Televisió Pública Catalana és hora de fer-ho amb les aparicions de minories que es donen. En aquest cas, l'objectiu no és analitzar de forma objectiva el número de vegades que apareixen les diverses minories, sinó el contingut de les notícies. Es refereix a un conflicte bèl·lic o és una notícia sobre un esdeveniment festiu? La notícia dona veu als protagonistes o hi predomina la veu en off? La càmera mostra clarament els rostres i aquests tenen una actitud 'normal' o la càmera tendeix a crear una mena de distància artificial amb aquestes minories? Estan en un context nacional o internacional?...

L'oportunitat de l'anàlisi qualitativa em va sorgir a partir de la lectura de diversos informes del Consell Audiovisual de Catalunya (CAC), on aquesta pràctica és molt freqüent. Per a l'anàlisi de la informació m'ha estat de molta utilitat el manual realitzat per Marta Sabariego (2018) on detalla les fases de l'anàlisi qualitativa.

El Telenotícies de la Televisió Pública Catalana té uns codis de conducta recollits en el Llibre d'Estil de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals. Aquest Llibre d'Estil, respecte al tracte de les minories i la immigració, només té en compte les paraules utilitzades pel presentador o periodista. Però com el mateix nom indica, aquesta corporació tracta els mitjans "audiovisuals". No només s'hauria de revisar i vigilar el que es diu, sinó que també s'hauria de comprovar que les imatges que es difonen no impliquin de forma indirecta un tracte equivocat de les minories.

Imatge 1. Noia i nen petit de l'ètnia rohingya

1.3.3.1. LA SELECCIÓ DE LA MOSTRA

He utilitzat el mateix criteri de selecció per a l'anàlisi qualitativa que el que he emprat per l'anàlisi quantitativa. M'he aprofitat del fet que mentre creava el full de càlcul, incorporava informació sobre el moment precís en què apareixia cada minoria i així he pogut fer l'estudi dels continguts de manera directa. Així doncs, he començat el procés de codificació de les imatges de cadascun dels fragments de programa en els que havia detectat una inserció.

Segons Sabariego (2018), en el moment en què l'anàlisi qualitativa no aporta nous codis, si no una repetició dels codis existents podem determinar que la informació recollida és suficient. En aquest cas, he arribat a 39 programes, perquè en les dues darreres codificacions tots els codis formaven part del catàleg d'informació recollida i no es detectava una informació addicional. Com en cada programa hi ha diverses aparicions de les minories, en total s'han analitzat més de 300 notícies en les quals apareixen minories representades.

1.3.3.2. NVIVO 11

La codificació de la informació en l'anàlisi qualitativa que forma part de la família CAQDAS (vol dir Computing Assisted Qualitative Data Analysis Software). Formen part de les CAQDAS programes com Atlas.ti, MAXQDA, Aquad, Etnograph i també NVivo. És un software que permet codificar i analitzar la informació qualitativa assignant diferents categories a les dades textuais o a les imatges. Ha estat tradicionalment usat pels antropòlegs, els

etnògrafs, els sociòlegs i darrerament pels estudiosos de la comunicació.

Nvivo és un programa dedicat específicament a l'anàlisi qualitativa amb el que he portat a terme la segona part del meu treball. He tingut accés a aquest programa durant un temps limitat, durant el qual he realitzat la codificació de les diverses imatges. La raó per la qual he utilitzat aquest programa és perquè té una llicència d'ús limitat gratuïta i també perquè és relativament intuïtiu i fàcil d'utilitzar. Durant aquest procés, m'ha ajudat una professora de la Universitat de Girona que treballa amb l'anàlisi qualitativa, la Dra. Konstantina Zerva, a qui agraeixo la seva col·laboració.

1.3.3.3. EL PROCÉS DE CODIFICACIÓ DE LA INFORMACIÓ TEXTUAL I VISUAL

Gràcies a la pàgina web <https://videostv3.herokuapp.com> he descarregat la transcripció íntegra de les notícies. Aquesta és la base de la meva anàlisi: són fitxers de documents de text en el que podem seguir linealment totes les intervencions tant dels presentadors com de la resta de persones que tenen veu en un informatiu (corresponsals, experts, entrevistats, veus d'ambient...). Això m'ha permès disposar dels 'guions' de les notícies i aquesta ha estat la base sobre la qual he integrat la codificació. Ara bé, us preguntareu què és un codi i per a què serveix? Aquesta és una de les preguntes més importants per entendre com funciona l'anàlisi qualitativa.

Un codi és un concepte que identifiquem amb una imatge o un text. En realitat, els humans sempre estem codificant. Quan mirem una persona, sigui per primera

vegada o un subjecte habitual, pensem mentalment en idees amb les quals les associem. Podem pensar, per exemple, que està bruta, que és bonica, que està empipat, que vesteix un jersei divertit, que serien codis visuals. Però podem relacionar-la amb una determinada acció com ara ballar, somriure, fugir, explicar-se, plorar, mirar el mòbil, que serien codis relacionats amb una acció. O naturalment també podem identificar les persones amb conceptes més abstractes, com les seves idees, la seva biografia, les seves expectatives vitals, les persones amb les quals les relacionem. Podem considerar que aquella persona és liberal, que té prejudicis sobre les dones, que té una personalitat molt forta o que forma part d'una tribu urbana.

Això és exactament el que fa l'anàlisi qualitativa: identifica uns textos o unes imatges i les relaciona amb uns codis. En el meu cas, cada codi està relacionat amb un fragment de la notícia, sigui el text o la imatge. Imaginem, per exemple, una notícia sobre la crisi dels rohingyes. El procediment que he seguit és el de la codificació "en viu", que és l'assignació de nodes a mesura que visionava les notícies i seguia els textos associats amb aquestes imatges. Per això, el mètode que s'ha seguit és deductiu, perquè construeix les categories a partir de l'estudi empíric dels casos particulars. Hi ha tres tipus de codis:

- Els **nodes lliures** no estan estructurats en cap organització prèvia. Són útils per a les idees emergents o no estructurades.
- Els **nodes en arbre** són aquells que estan estructurats de forma jeràrquica, és a dir, que formen part d'una categoria superior. Per exemple, el node "batalla campal" forma part de la categoria "esdeveniment".
- Els **nodes de cas** són una forma de codificar les dades relatives a un cas particular, i pot ser una persona, un lloc, una organització o qualsevol altra entitat. Permet vincular-se amb atributs.

The screenshot displays the Nvivo software interface. On the left, there is a hierarchical tree of nodes under 'Environmental change'. The main window shows a list of nodes with columns for Name, Sources, References, and Created. The 'Environmental change' node is selected, showing 14 sources and 42 references. Below this, a detailed view of a reference is shown, including the text of the reference and its coverage percentage. The text discusses environmental changes, specifically mentioning 'stormwater runoff' and 'habitat loss'. On the right side, there is a 'Coding Overview' panel showing a vertical bar chart representing the distribution of codes across the document.

Name	Sources	References	Created
Attitude	0	0	5/16
Balance	6	16	5/17
Community change	18	62	5/16
Economy	24	302	5/16
Infrastructure	11	43	5/16
Memorable quotes	5	16	5/17
Natural environment	23	325	5/16
Ecosystem services	9	13	5/16
Environmental change	14	42	5/17
Environmental impacts	6	27	5/16
Habitat	16	42	5/28
Landscape	11	38	5/16
Renewable energy	1	16	5/9/1
Water quality	13	146	5/16
Policy, management	14	38	5/16
Real estate development	27	313	5/16
Sense of community Dow...	1	1	11/9
Local connection	13	36	5/16
Local identity	14	43	5/26
Local knowledge	5	7	5/26

Reference 1: 4.75% coverage
 The biggest change that I'm aware of is the sense – I think that now there's the sense the commercial fishing as a livelihood is dying as a viable option. And I know – I think that that is a change since 30 years or 35 years ago. I don't remember that being sort of this sense of doom. For me that's the most profound. That's a huge thing that I think is very sad. And that has to do with – that's such a complex situation – the water quality and also the overharvesting and tearing up of the bottom – all these different things that are factors.

Reference 2: 0.24% coverage
 pressure on water quality

Reference 3: 1.05% coverage
 complicated relationship between the methods of trawling or methods that destroy habitat – just several factors.

Reference 4: 5.25% coverage
 The biggest factor in my understanding is stormwater runoff. We don't have a lot of – considering the amount of wetlands we have and the amount of land – we don't have a lot of impervious surfaces Down East. I think Down East is still in pretty good shape, as opposed to other parts of the county which are much more developed. I mean, there's agricultural runoff and septic system failures, but the largest thing in my understanding that affects the water quality is stormwater runoff. And that is as bigger developments and more dense developments – that would become more of a problem.

Reference 5: 5.32% coverage
 Just so much clear-cutting. It has stopped lately, but a lot of time if somebody wants to make some land ready to sell, they just cut everything – clear-cut everything. Suddenly, it's supposed to be a more marketable piece of property, which I don't agree with. So loss of habitat for small, like the red foxes and lots of other animals. But there's a tremendous amount of loss of habitat from just all this clearing of land. And when there was a lot it going on, you would see foxes just hit in the road a lot because they didn't – they were just stranded. And they were just getting hit left and right.

Imatge 2. Exemple de la pàgina d'anàlisi del programa informàtic Nvivo

2. MARC TEÒRIC

Sembla que la primera persona que va utilitzar el concepte del "quart poder" va ser el polític Edmund Burke, en el debat d'obertura de la Cambra dels Comuns del Regne Unit en 1787. Deia Burke que a banda dels tres poders clàssics de l'estat, el poder legislatiu, l'executiu i el judicial, seria necessari considerar un quart poder, que era dels mitjans de comunicació. Burke constata que ja al segle XVIII els mitjans tenien una forta influència en l'opinió dels ciutadans. Es diu que JFK va arribar a ser president dels Estats Units per la seva habilitat en el mitjà televisiu, en contrast amb el candidat Nixon, més hàbil a la ràdio. De fet, va ser un periodista qui va treure a la llum el cas 'Watergate' que va acabar amb la carrera política de Richard Nixon.

Sigui com sigui, els mitjans de comunicació són una peça central en la configuració del que hem anomenat l'opinió pública. Els mitjans influeixen de manera clara en la visió del món i en la visió de la nació, en la definició de les prioritats i de les alertes, en la forma com jutgem els esdeveniments. El simple acte de determinar què és notícia i què no ho és implica en ell mateix una tria que condiciona la mirada de l'espectador. Lògicament, hi ha molts altres factors que configuren la visió final del receptor: l'entorn familiar, la pressió social, la formació a l'escola i als centres educatius, l'entorn laboral, la valoració individual, la biografia de la persona... Per tant, no som el que veiem a la televisió (també perquè el pes de la televisió s'ha reduït en els últims anys) però és evident que els mitjans en general i la televisió en particular ens afecten.

2.1. LA INFLUÈNCIA DELS MITJANS

Des que naixem, el món que ens envolta no para d'influir en la nostra manera de pensar i veure les coses. El cas de la tolerància, la discriminació racial i la integració social no és una excepció. Podem ser influïts de moltes formes, però la informació que rebem mitjançant fonts és una de les més importants.

Cada dia podem escoltar, sigui de forma directa o indirecta, tota la quantitat d'informació que ens proporciona la televisió. Com a l'hora de dinar o sopar, on solem mirar el telenotícies (aquest està ple de notícies, totes i cada una d'elles poden canviar la nostra forma de pensar). Per això, totes aquestes poden enviar missatges equivocats sobre la situació política i social d'altres grups ètnics i crear una barrera entre la societat resident i una persona d'una minoria ètnica. Tirar aquesta barrera social a terra és el nostre deure. Els missatges poden ser acceptats involuntàriament en la societat i poden canviar la forma com ens relacionem amb les persones.

En el seu llibre sobre la investigació en la comunicació, Busquet i Medina (2017) citen l'estudi clàssic de Cohen sobre els estereotips i els estigmes que van crear els mitjans amb les bandes de joves. Segons aquest autor, els mitjans havien creat un pànic social a partir de la reiteració de notícies negatives relacionades amb aquests col·lectius. De tota manera, no podem considerar de forma automàtica que els mitjans diuen una cosa i els receptors l'adopten de forma automàtica. Com és lògic, tot plegat és més complex.

Busquet i Medina (2017) segueixen l'evolució al llarg del temps de les diverses teories sobre la influència dels mitjans en l'opinió i el comportament dels ciutadans. Seguint la seva evolució, hem d'identificar tres etapes:

- La primera etapa és la **societat massa** i es correspon amb el període entre els anys 20 i 40 del segle XX. En aquest període, es considera que els mitjans tenen una influència directa. És el moment en què tant les democràcies com les dictadures les utilitzen per allisonar les masses. Goebbels usa la propaganda com un mitjà per a l'expansió del feixisme a Alemanya.
- La segona etapa és el **model dels efectes limitats**, que es desenvolupa entre els anys 40 i 60 del segle passat. Durant aquest període, es matisa el poder real dels mitjans i es valora el criteri individual i altres factors externs, que van més enllà dels mitjans.
- Ara som en una llarga etapa de **revisió dels efectes limitats**. Es torna a incidir en la importància dels mitjans en la determinació de l'opinió dels ciutadans, tot i que amb alguns factors de correcció, com per exemple la capacitat que té el receptor d'interpretar el que apareix en els mitjans o l'efecte dels membres de l'audiència que són més hàbils per apropiarse dels missatges dels mitjans.

Segons Busquet i Medina (2017), "els mitjans de comunicació no ens diuen què fer o pensar... aconsegueixen sobretot una funció cognitiva: els mitjans de comunicació contribueixen a crear els referents col·lectius" (99 - 100). El que argumenten aquests autors és que els mitjans actuen com una perllongació dels nostres sentits, arriben allà on podem arribar. Per això, el que mostren i el que

ensenyen té molta influència en la nostra percepció i condiona (tot i que no de forma directa i automàtica) la nostra visió del món i de nosaltres mateixos.

I hem de tenir present que la visió que tenen del món els receptors a partir dels mitjans de comunicació està molt condicionada per les seves accions quotidianes, pel context on viu i es mou. Com afirma Thomson, citat per Busquet i Medina (2017):

"La recepció dels productes mediàtics és una rutina, una activitat pràctica que els individus porten a terme com una part integral de les seves activitats regularitzades que configuren la seva vida quotidiana. Si volem comprendre la naturalesa de la recepció, hem de desenvolupar un tipus d'aproximació que sigui sensible als aspectes rutinaris i pràctics de l'activitat receptora".

2.2. LA NORMALITZACIÓ SOCIAL

Es considera "normalització social" com aquell procés on algunes idees passen a ser considerades com a normals, com a conseqüència de la seva repetició, ja sigui a partir de la propaganda, dels mitjans de comunicació o del sistema social o de repressió que la fomenta. La normalització social busca convertir en normal, en habitual, una determinada pràctica o una determinada idea. És un concepte que va ser proposat per Foucault per descriure la relació de poder en els manicomis, en les presons o en les escoles, on s'aconseguia generar uns processos "normalitzats".

Una de les formes que pot prendre la normalització és la creació d'estereotips. El terme "estereotip" prové del grec i vol dir literalment "petjada sòlida", i està relacionada inicialment amb les impremtes. El seu sentit actual va ser creat per Lippman i és gairebé sinònim de "prejudici". Un estereotip és un conjunt d'atributs que assignem a un determinat col·lectiu, sempre en un sentit negatiu, basat en la reproducció d'imatges molt simplificades i distorsionades. Els estereotips són, podríem dir, una forma de normalització social perquè acaba creant estats d'opinió normalitzats sobre determinats col·lectius: els jueus, els immigrants, els àrabs, els gitanos...

Un dels problemes més importants de la mala praxi dels periodistes, dels canals de transmissió d'informació i les sèries és la normalització social. Normalitzar pot acabar per estereotipar a certs col·lectius i això porta a una conducta xenòfoba o discriminatòria per part d'altres intolerants. Segons Busquet, Medina i Sort (2017), hi ha diverses maneres d'explicar la relació entre els mitjans de comunicació i l'opinió pública:

- **L'agenda.** Els mitjans de comunicació, segons aquesta teoria, seleccionen els temes i els situen d'acord a les seves prioritats. Posen el focus en una porció de la realitat. Per tant, també oculten altres temes. És tan important el que ensenyen com el que no mostren.
- **La teoria del "framing".** Aquesta teoria diu que la manera en la qual es presenta una notícia influeix molt en la forma com la percep l'opinió pública. Els 'frames' són formes d'organitzar un fenomen a partir de percepcions dominants. Ha estat molt desenvolupada recentment per Lakoff (2004).

- **La teoria de la tematització.** Elaborada per Luhmann, sosté que els mitjans seleccionen els temes que se situen en el centre dels interessos de l'opinió pública.
- **L'espiral del silenci.** Parteix de la concepció que la societat amenaça amb l'aïllament i l'exclusió els individus que s'allunyen del consens. Per això, quan la gent se sent majoria tendeix a expressar públicament la seva manera de pensar, però quan es percep com a minoria es torna silenciosa. En el cas dels estereotips racistes, s'havien mantingut en un estadi de silenci, latent, però no havien desaparegut i ara han trobat un nou context per a expandir-se de nou.

És molt difícil determinar com perceben els receptors els diversos missatges que hi arriben des dels mitjans de comunicació. És evident que diversos espectadors reaccionen de manera diferent davant de la mateixa notícia. Això vol dir que a banda de l'emissor i del canal, és molt important el receptor i el context on té lloc la comunicació. Per això, els estudis s'han centrat sobretot en l'estudi de l'emissor, és a dir, en l'anàlisi de com els mitjans han tractat la normalització social i els estereotips. Hi ha moltes evidències que els mitjans actuen habitualment com a normalitzadors.

Un estudi realitzat a la Universitat de Deusto per Rodríguez, Pando - Canteli i Berasategi (2016) demostra que els mitjans de comunicació contribueixen a difondre els estereotips de gènere. Així, es comenta que tres quartes parts de les persones entrevistades a les notícies són homes i un quart són dones. Però no només això: mentre que als homes se'ls entrevista per les seves qualitats professionals, les dones apareixen en la major part de les ocasions com a persones anònimes, "del

carrer" que aporten una opinió més. També assignen determinats rols sobre les activitats que es poden considerar 'femenines' i les 'masculines'. Per això, els mitjans contribueixen a la normalització social de la desigualtat de gènere.

En un article molt interessant de Pérez i Leal (2017) es va posar de manifest que les telenovel·les a Mèxic tenen una influència molt important en la transmissió de determinats rols de gènere. Les dones són en aquestes sèries dones submises, que tenen com a principal ideal vital viure sota l'ombra d'un home idealitzat. Com comenten, les dones són essencialment blanques i s'amaga la diversitat ètnica i cultural de Mèxic. Com diuen les autores, les telenovel·les són una forma de violència sobre les dones.

Loscertales i Núñez (2009) han investigat la imatge de la dona en l'era de la comunicació. Consideren que "els mitjans de comunicació produeixen desigualtat de gènere a partir de la construcció d'un entorn simbòlic que fa mal. A través del discurs mediàtic, format per rols estereotipats, la imatge de la dona és gestionada, transmetent una imatge d'inferioritat sobre l'home". Una cosa que m'ha cridat molt l'atenció és que tots els articles que he trobat sobre desigualtat de gènere i mitjans de comunicació han estat escrits per dones. Com si la reivindicació feminista només tingués interès per a les investigadores i no per als investigadors.

Un altre col·lectiu que històricament ha estat carregat d'estereotips entre els mitjans ha estat l'LGTB. Peña (2016) analitza els estereotips del col·lectiu gai al cinema durant el període 1970 - 1999. L'autor detecta diversos tipus de gais en el cinema: els homosexuals malvats són el resultat

de considerar l'homosexualitat vinculada al càstig i maldat; els homosexuals efeminats són els més freqüents i mostren un perfil extravagant i de vegades patètic; els homosexuals malalts són conseqüència de la identificació entre malaltia i homosexualitat. D'aquesta manera, els estereotips responen sempre a una visió negativa dels gais, com un problema o una malaltia.

Un altre col·lectiu que també ha rebut un tracte discriminatori en els mitjans han estat els discapacitats. En un article que va realitzar Perujo (2001) es va posar de manifest que els mitjans de comunicació transmeten una determinada imatge de les persones amb discapacitats. En general, les persones amb alguna deficiència (motora, visual, auditiva) són obviades en els mitjans i quan hi apareixen se'ls hi assigna un rol de 'pacient'. Novament, segons aquest article, els mitjans de comunicació han contribuït a crear una imatge estereotipada de les discapacitats, que s'ha acabat normalitzant. De tota manera, l'article és relativament antic i caldria actualitzar la informació que proporciona.

Un estudi sobre la presentació de la salut mental en els mitjans de comunicació realitzat per la Fundació Vila Casas (2016) mostra que aquests mitjans contribueixen a crear una imatge distorsionada dels malalts mentals. Per exemple, esmenta una notícia d'"El País" amb el títol 'La protagonista de Verónica Mars confiesa que sofreix de depressions'. Com comenten a l'article, la paraula 'confessar' té una connotació negativa, com si l'actriu tingués un obscur pecat que finalment havia confessat a l'opinió pública. La Fundació proposa que tractem la depressió com una malaltia més.

Tots aquests exemples demostren que els mitjans poden tenir un paper molt rellevant en la creació d'estereotips o en el seu combat. Els mitjans tradicionalment, pel que he vist en els diversos articles consultats, han tendit a ser més una forma de transmissió de desigualtats que una forma de combatre'ls. Això lliga amb l'objecte del meu treball, que estudiarà la visibilitat de les diverses minories a la televisió pública catalana.

2.3. ELS CODIS DEONTOLÒGICS DELS MITJANS

Els mitjans tenen una clara responsabilitat en la definició de valors i per això haurien de seguir una sèrie de normes i processos que ajudin a combatre els estereotips. Així ho indiquen les Nacions Unides en la proposta del 2009, on afirmen que «en difondre imatges falses i estereotips negatius de les persones o grups afectats per la discriminació, els mitjans de comunicació poden contribuir a la propagació de sentiments racistes i xenòfobs. En alguns casos, aquest fet ha incrementat la violència de persones i grups racistes».

Moltes convencions, informes i actes confirmen la importància de la informació i com aquesta pot influir en el nostre pensament o punt de vista. Per exemple, en la convenció internacional sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació racial, la qual va ser adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides (1965), proposava prendre mesures immediates i eficaces, especialment en les esferes de l'ensenyament, l'educació,

la cultura i la informació, per a combatre els prejudicis que condueixen a la discriminació racial (article VII).

Un altre exemple és la conferència mundial contra el racisme, la discriminació racial i la xenofòbia i les formes connexes d'intolerància en el pla nacional, regional i internacional que va acabar amb la Declaració Durban (2001, Sud-àfrica). Aquesta parlava d'un "ampli espectre de mesures pràctiques i recomanacions transcendents per combatre el racisme". El 2009 s'exposava la importància dels plans nacionals d'acció contra la discriminació racial. Aquests plans d'acció reiteren la importància de la cultura, l'educació i la informació en la lluita contra el racisme.

A Espanya, en un informe d'avaluació i seguiment de l'any 2015, indica una estratègia integral contra el racisme, la discriminació racial, la xenofòbia i altres formes connexes d'intolerància. En l'apartat 7.5, indica que «l'objectiu és fomentar un rol actiu dels mitjans de comunicació en la lluita contra el racisme, la discriminació racial, la xenofòbia i altres formes d'intolerància».

En tots els informes i declaracions anteriors, els mitjans de comunicació i la informació sempre apareixen com una peça fonamental per a la lluita contra el racisme i la integració d'aquests col·lectius en risc d'exclusió social. Ho intentaré explicar amb alguns exemples:

- Si la major part de les ocasions en les quals una determinada minoria apareix en un mitjà de comunicació, és relacionada amb la violència o amb el terrorisme, sense que hi hagi un contrapès de notícies de la mateixa minoria de caràcter quotidià o positiu, el receptor tendirà a crear una associació

mental entre aquests col·lectius i els atributs més negatius.

- En determinades notícies de caràcter negatiu, s'esmenta específicament l'ètnia dels autors. En canvi, no tindria sentit que les notícies alertessin que "uns blancs cristians han portat a terme un robatori a Girona".
- En moltes ocasions, les notícies inclouen opinions o valoracions de les persones anònimes que es troben en els espais públics. Si aquesta selecció té sempre en compte un determinat perfil d'individu, els receptors poden tenir la percepció que les minories ètniques no formen part del 'paisatge habitual' de les nostres ciutats.

En definitiva, els mitjans poden condicionar la mirada que tenim cap a les diferents minories. Poden fer-les invisibles, poden assimilar la normalitat a un determinat tipus de persona o poden assignar sense adonar-se'n atributs negatius a determinats col·lectius. Els mitjans alimenten o combaten els estereotips.

Això és especialment important en el cas dels mitjans públics. Per definició, els mitjans públics tenen l'obligació de servir als fins públics que ens fixem entre tots. Tenen a més la funció de representar la població a la qual serveixen. Això és especialment vàlid en el cas de les notícies, que no només han de ser veraces i contrastades (sobretot en l'era de la postveritat) sinó que han de ser una eina per a la justícia social i el combat de les discriminacions.

La responsabilitat dels mitjans de comunicació va més enllà d'una espècie de caràcter legal. També entra dins de l'ètica professional. Segons els codis deontològics del periodisme, manual realitzat pel Col·legi de Periodistes de Catalunya, la professió té pes sobre l'opinió social generalitzada i ha d'actuar amb responsabilitat per no causar idees equivocades sobre certs grups o col·lectius. La finalitat d'aquests codis és la mateixa que els que ens imposa l'ètica humana, prendre consciència que les nostres accions no només ens afecten a nosaltres mateixos, sinó que aquestes poden afectar els altres. A part, també està la responsabilitat amb les accions que prenem.

El codi deontològic de la professió periodística a Catalunya, aprovat al II Congrés de la professió periodística l'1 de Novembre de 1992 en el punt «12. Salvaguardar la dignitat de les persones i la seva integritat física i moral» sobre la discriminació i l'actuació dels mitjans amb temes delicats socialment» explica textualment:

«No es pot discriminar cap persona a causa de la seva condició sexual, discapacitat física o mental, creences, origen ètnic, nacionalitat i extracció social. Així mateix, cal evitar expressions vexatòries que puguin incitar a l'odi i a l'ús de la violència. Els periodistes han de ser especialment sensibles amb la diversitat i actuar amb sentit de justícia i respecte a les persones i els grups afectats.»

D'altra banda, el Codi deontològic europeu de la professió periodística aprovat per unanimitat a Estrasburg el 1993, determina en el seu article 33 la necessitat de rebutjar la discriminació racial:

"En la societat es donen a vegades situacions de tensió i de conflictes nascuts sota la pressió de factors com el terrorisme, la discriminació de les minories, la xenofòbia o la guerra. En aquestes circumstàncies els mitjans de comunicació tenen l'obligació moral de defensar els valors de la democràcia, el respecte a la dignitat humana, la solució dels problemes a través de mètodes pacífics i de tolerància, i en conseqüència oposar-se a la violència i al llenguatge de l'odi i l'enfrontament, rebutjant tota discriminació per raó de cultura, sexe o religió".

Derivats d'aquests Codis generals, la major part de mitjans tenen els seus propis codis. Molt sovint són declaracions teòriques que després no tenen una continuïtat en la pràctica, ja sigui perquè no coincideix amb la seva forma de pensar o perquè no són conscients de les males pràctiques. Per exemple, el codi del grup Atresmedia posa l'accent en aquest punt:

"En aquest sentit, s'han d'evitar les al·lusions a aquestes persones amb termes pejoratius, despectius o que revelin prejudicis. Així mateix, la raça, el color, la religió, les conviccions morals, l'origen social, la condició sexual o qualsevol altra qüestió relativa a les creences no ha de ser objecte de qualificacions innecessàries o avaluacions i s'han de manejar amb una especial sensibilitat per assegurar que les persones reben un just tractament. Només han de ser explícitament tractades en les informacions si resulten rellevants per al relat informatiu"

La televisió pública catalana té el seu propi codi de conducta en relació al tracte de la diversitat. Aquest tracte

està reflectit en el llibre d'estil de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals en l'apartat 1.1.2.5.2. Diversitat:

"Reflectim la diversitat de tota la ciutadania, fomentem la cohesió social i no discriminem ningú pel seu origen, ètnia, sexe, creença, cultura, llengua, idees,

condició familiar o socioeconòmica, situació física o psíquica, orientació sexual o altres circumstàncies."

Imatge 3. Publicitat sexista

3. ANÀLISI QUANTITATIVA

L'anàlisi quantitativa presenta els resultats globals de l'estudi a partir de les dades tractades amb el full de càlcul. Es presenten tant els resultats globals, com els estudis específics per a cada minoria a partir dels filtres realitzats.

3.1. PRESENTACIÓ DELS RESULTATS

S'han estudiat finalment **79 programes** del Telenotícies Migdia que suposen aproximadament **61 hores** d'anàlisi. Pel gran volum d'informació, resultats i dades obtingudes, he dividit la presentació dels resultats en cinc subapartats.

- En primer lloc, les aparicions de les minories en el telenotícies i els diferents tipus d'aquestes.
- En segon lloc, la quantitat de temps del telenotícies, la variació de temps entre tots els telenotícies i el temps que representen aquestes minories sobre el total.
- En tercer lloc, l'àmbit geogràfic de cada aparició.
- En quart lloc, una recopilació del geoesquema de Nacions Unides en les que les minories apareixen.
- I per últim, i no menys important, la recopilació total dels resultats per cada minoria.

3.1.1. LA APARICIÓ COM A UNITAT

Per entendre els resultats obtinguts sobre les aparicions, és clau definir primer què és per mi una aparició d'una minoria al Telenotícies perquè pot haver certes situacions les quals poden portar a confusions. La definició no pot ser més clara: parlem d'una aparició quan una minoria apareix en el Telenotícies. Aquesta pot ser el centre de la notícia, aparèixer de forma inesperada en una notícia sense relació alguna amb la minoria, ser el centre d'una notícia sense representar la seva minoria... En definitiva, qualsevol moment en el que un col·lectiu o minoria apareix, es converteix en una unitat d'aparició. Pot semblar ben fàcil de detectar però no sempre és així perquè es pot donar de varies formes que més tard explicaré.

Així doncs, després del recompte complet de la base de dades recopilades mitjançant l'anàlisi quantitativa, el recompte d'aparicions brutes per programa és de 11,25. Però aquesta dada no és del tot certa. Hi ha varis aspectes a tenir en compte i que poden portar a una mala interpretació de la mostra. Per entendre-ho posem per exemple una notícia sobre els refugiats sirians. En aquesta notícia hi ha dos grups o minories que poden representar els refugiats sirians. Per una part els àrabs (ja que Síria es una país reconegut com «àrab») i també els musulmans (perquè la majoria religiosa a Síria és musulmana i perquè Estat Islàmic hi està relacionat). En aquests casos on dos minories apareixen simultàniament, l'aparició no és duplica, sinó que en representarà una sola. Si no tenim en compte totes aquestes repeticions d'aparicions, el total net d'aparicions per programa són **8,63**.

És una dada molt rellevant. Cal tenir present que a cada programa, de mitjana, hi haurà un total de 8,63 aparicions d'alguna o algunes de les minories ètniques treballades. Per tant, podem afirmar que les minories no són invisibles, sinó que tenen una presència constant en els mitjans. De seguida veurem que aquesta afirmació està plena de matisos, que acabaran donant lloc a una interpretació completament diferent. En tot cas, una de les hipòtesis inicials de l'estudi ha estat parcialment invalidada.

És important saber que no totes les aparicions són iguals. Cal comentar els diferents tipus d'aparicions i en quins grups els he dividit. Mentre realitzava el recompte d'aparicions també els classificava en dos grans subapartats. Com explico en l'apartat 1.3.2.2., s'ha diferenciat el tipus d'aparició entre centrals i laterals.

En primer lloc, expliquem les aparicions centrals o directes que són les més fàcils de detectar. Aquestes aparicions es donen quan la notícia està directament relacionada amb la minoria o grup discriminat. Com per exemple, una notícia sobre la immigració a Estats Units i el mur a Mèxic de Donald Trump, on la notícia està directament relacionada amb els llatinoamericans que volen entrar al país nord-americà. En segon lloc, fins i tot més important sobretot per l'anàlisi qualitativa, és l'aparició lateral o indirecta. Aquesta es dona quan la minoria no és el centre de la notícia però hi apareix, de forma visual o subliminal. Un bon exemple és una notícia sobre un robatori on la persona afectada sigui fàcilment identificable d'una certa minoria. La diferenciació i classificació de les aparicions en aquests dos grups és el pas més complex en el primer apartat de l'anàlisi quantitativa.

Un problema d'aquestes dades és la subjectivitat de les aparicions laterals. Una minoria que apareix de forma indirecta o lateral pot ser identificada de moltes formes, però és l'espectador qui pot identificar-la i alterar la quantitat i la qualitat de les aparicions laterals que es donen. És difícil afirmar que un individu és àrab només per la seva aparença, si aquest no porta cap distinció clara. La forma més objectiva de detectar una minoria és quan aquestes tenen una distinció en l'accent, en la seva vestimenta que permet identificar-ne el grup ètnic i/o religiós al que pertany.

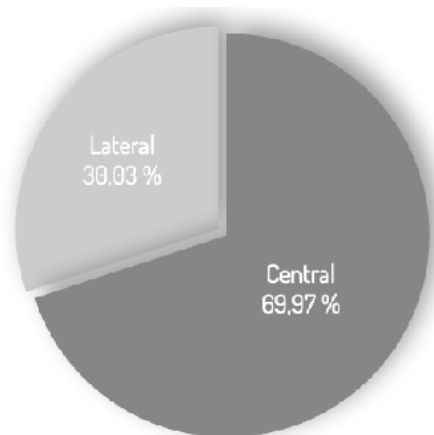

Figura 1. Proporció d'aparicions centrals i laterals.

Tanmateix, podem confondre un europeu amb un turc, un turc amb un sirí i un sirí amb un iranià. Per això, quan les aparicions indirectes o laterals no són del tot clares no podem afirmar que apareix una determinada minoria.

Només en aquells casos en els que és molt evident he comptabilitzat aquesta categoria. Però això és important: el que realment ens importa no és el que és sinó el que es percep. Per això, penso que les dades sobre les aparicions laterals representen bé la potencial mirada dels espectadors-

Gairebé el 70% de les aparicions totals de les minories són centrals mentre que les aparicions laterals es donen en el 30% dels casos. Com ja he dit anteriorment, les aparicions laterals són menys de les que realment serien si fóssim capaços de detectar la minoria a la que pertany una persona només amb un cop d'ull. Per ser més precisos i aclarir el significat de les aparicions laterals, hem de dir que són únicament aquelles aparicions indirectes identificables, és a dir, amb una distinció. Aquesta pot ser la raó principal de la gran diferència entre els diferents tipus d'aparicions. Com ja veurem més endavant, hi ha minories més identificables amb una diferència més petita.

Aquesta diferència també s'explica per un segon motiu, a banda de la metodologia emprada. Moltes de les aparicions 'laterals' es produeixen en imatges quotidianes de la vida del país: un mercat, un barri, una botiga... La selecció geogràfica del lloc determina també la probabilitat que una minoria hi aparegui com a teló de fons. Per a què m'enteneu, si les notícies sobre el fred de l'hivern, sobre l'inici del curs escolar o sobre l'opinió política es fan al barri de la Font de la Pólvora de Girona o del Raval de Barcelona, les imatges laterals seran plenes de minories ètniques. Si, per contra, es tria el centre de Girona o l'Eixample de Barcelona, el fons de les imatges seran habitualment blancs.

3.1.2 TEMPS

Les aparicions són moltes però no podem extreure conclusions ja que no coneixem el temps que signifiquen. Per això, no només he dedicat temps a extreure i comptabilitzar la quantitat d'aparicions que es donaven. A més a més, he comptabilitzat el temps de duració de cada aparició, en quin minut ho fan i el temps total brut i net del Telenotícies. D'aquí s'extreu el percentatge total de temps que suposen les minories en el Telenotícies. Aquesta dada és important a l'hora de saber si les minories estan suficientment representades. Les aparicions per programa són una dada que en sí no ens proporcionen molta informació. Cada aparició figura una quantitat de temps molt determinada, pel que referir-nos a una aparició com a unitat pot resultar poc precís a l'hora d'entendre la representació al Telenotícies Migdia.

Un telenotícies comú ofereix tres espais diferents: en primer lloc les notícies de caràcter informatiu, en segon lloc els esports i en tercer lloc la informació meteorològica. En programes excepcionals, apareix també un espai de cultura on apareixen recomanades les noves pel·lícules, obres de teatre i llibres. He descartat de l'anàlisi les notícies sobre el temps, perquè òbviament no tenen cap possibilitat d'oferir informació sobre minories. També he descartat els esports perquè la possible aparició de determinades minories està molt condicionada per la condició singular de l'esportista. Per això, hi ha dos tipus de temps: la durada total de les notícies (que anomeno temps total brut) i la durada si no tenim en compte els esports i el temps (que anomeno temps total net). El càlcul s'ha realitzat sempre sobre el temps total net. En altres paraules, he comptabilitzat el

temps en què apareix una minoria en relació al temps de les notícies si no tenim en compte l'espai dedicat al temps i als esports.

Així doncs, la mitjana de temps total brut que dura un telenotícies és 1:04:33, amb una variació de 6:57. Un telenotícies qualsevol dura poc més d'una hora. Però la mitjana de temps analitzat cada programa és de 46:32 minuts amb una variació de 7:50. En altres paraules, el temps efectiu del telenotícies sobre el que s'ha centrat el meu estudi és d'uns tres quarts d'hora. He de dir que treballar estadísticament amb les hores és particularment complicat. El que he fet és traduir tots els temps a segons, fer tots els càlculs i després passar els resultats a minuts i hores.

El número total d'aparicions de les diverses minories en el telenotícies és de 9:55 minuts. Però recordem que una mateixa notícia pot incloure diverses minories al mateix temps. Si només considerem el temps dedicat a les minories, eliminant les duplicitats, el temps passa a ser de 6:47. Cada programa de telenotícies dedica una mitjana de prop de 7 minuts a les diferents minories. És un temps bastant sensible. Representen el 14,59% del total del temps bruts dels telenotícies estudiats.

Novament, la percepció que podem tenir és que efectivament les minories estan ben representades. Fins i tot estan sobrerepresentades perquè el seu pes sobre el total de notícies és superior al pes de les diferents minories sobre el conjunt de Catalunya. I això és el contrari del que proposava una de les hipòtesis inicials. La meua percepció abans de començar l'estudi era que les diferents minories no tindrien massa espai en les notícies. Però amb la resta de dades, matisarem aquesta afirmació.

3.1.3. ÀMBIT GEOGRÀFIC

Les notícies poden tenir lloc en diversos escenaris. En la major part de notícies televisives de tot el món es dedica una part del temps a notícies d'àmbit local i un altre a notícies de caràcter internacional. De vegades, la notícia de portada és un fet que ha esdevingut en un altre continent i en altres ocasions, són notícies de caràcter comarcal. Per això, he distingit si l'aparició tenia lloc en una notícia d'àmbit català, d'àmbit estatal o d'àmbit internacional. El resultat ens dona un primer matís, que és capital: només el 30% de les aparicions tenen lloc en l'àmbit català i el 67% en el context internacional, essent l'estatal pràcticament inexistent. Dues tercers parts de totes les aparicions de les minories són internacionals. Si ho traduïm a temps, això vol dir que els 6:47 minuts que es projecten de mitjana, quatre minuts i mig es dediquen a l'àmbit internacional i poc més de dos minuts al català.

Un espectador mitjà que veu de forma recurrent el Telenotícies veurà que els musulmans, els àrabs, els negres, els asiàtics són persones 'foranes'. Hi apareixen quan el context de la notícia està molt lluny. Hi són en una presó d'un país caribeny, en una catàstrofe natural de l'Amèrica Llatina o en un atemptat d'un país del sud d'Àsia. Però no hi són a la Patum de Berga, a les pistes d'esquí o a les portes de les escoles a l'inici del curs escolar. Les minories ètniques són les persones que habiten en països llunyans, no el veí del quart pis.

Per tant, ara ja podem afegir el primer matís a la hipòtesi sobre la presència de les minories en els mitjans. Podem considerar que les minories sí són visibles en el Telenotícies, però bàsicament en el context internacional.

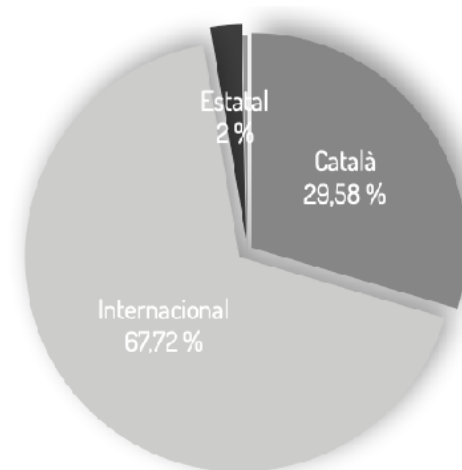

Figura 2. Àmbits geogràfics de les aparicions de minories en el Telenotícies Migdia durant el 2017.

En canvi, en el context nacional la seva presència és molt poc rellevant.

I aquí és interessant un altre apunt. En el punt anterior, he comentat que la majoria de les aparicions globals són centrals. Només una de cada tres aparicions és lateral. Si tenim en compte només les aparicions dins l'àmbit català, el percentatge d'aparicions laterals esdevé majoritari: és el 56% del total, mentre que les laterals només representen un 44%. Això vol dir que als ulls d'aquest espectador tipus, les minories apareixen habitualment en altres països i en els dos minuts en què també els poden veure en l'àmbit català tenen un paper molt més lateral, gairebé com el fons del paisatge.

On tenen lloc específicament les notícies?. En essència, tenen lloc a Europa, com es pot veure en el mapa de la figura 3. Hem de tenir present que durant el 2017 han tingut lloc diversos atemptats a Europa que han condicionat molt l'agenda informativa i han ocupat un número significatiu de notícies. També és l'àmbit geogràfic de Catalunya, de manera que concentra tant les notícies internacionals europees com les pròpies de Catalunya.

En segon lloc, destaca la importància informativa d'Àsia. Hem de tenir present que la regió més inestable del planeta és la Península Aràbiga, on se situen alguns dels conflictes que han preocupat a la societat internacional durant el 2017. A banda del manteniment de la tensió a Síria les notícies plantejaven la creixent disputa entre l'Aràbia Saudita i els seus veïns, la crisi a Yemen, o el paper de l'Iran. En aquest mateix continent han tingut lloc la crisi dels rohinyes o la crisi nuclear de Corea del Nord. Àsia ha estat, per tant, el principal escenari de les tensions internacionals, tant per la minoria àrab i musulmana com per la minoria dels orientals.

Per contra, la participació d'Amèrica és molt més limitada, especialment si tenim present les relacions culturals amb l'Amèrica Llatina (on se situen una de les altres minories) i la influència dels Estats Units en la vida econòmica, cultural i política de tot el Planeta. En aquest país es troben diverses minories representades, i s'han detectat alguns focus de tensió racial. Destaca de forma especial la baixa participació del continent africà en els resultats totals.

Per a major detall, he considerat també les georegions que proposa les Nacions Unides. En aquest cas, és evident que la major part de les aparicions se situen a l'Europa el Sud. La raó per la qual té tant de pes és perquè aquí es troba Catalunya i totes les notícies de l'àmbit català estan situades també en aquesta àrea. També tenen una certa importància les notícies sobre la resta de l'Estat i algunes notícies de menor impacte a Grècia. Cal dir, però, que hi ha molt poques aparicions de la resta dels països mediterranis, més de les que hauríem d'esperar perquè és el nostre àmbit cultural i polític més proper. Les mencions a l'Europa del Nord i l'Europa Central estan sobretot centrades en els atemptats. 2017 va ser un any molt complicat per aquests actes de violència que van afectar diverses capitals europees.

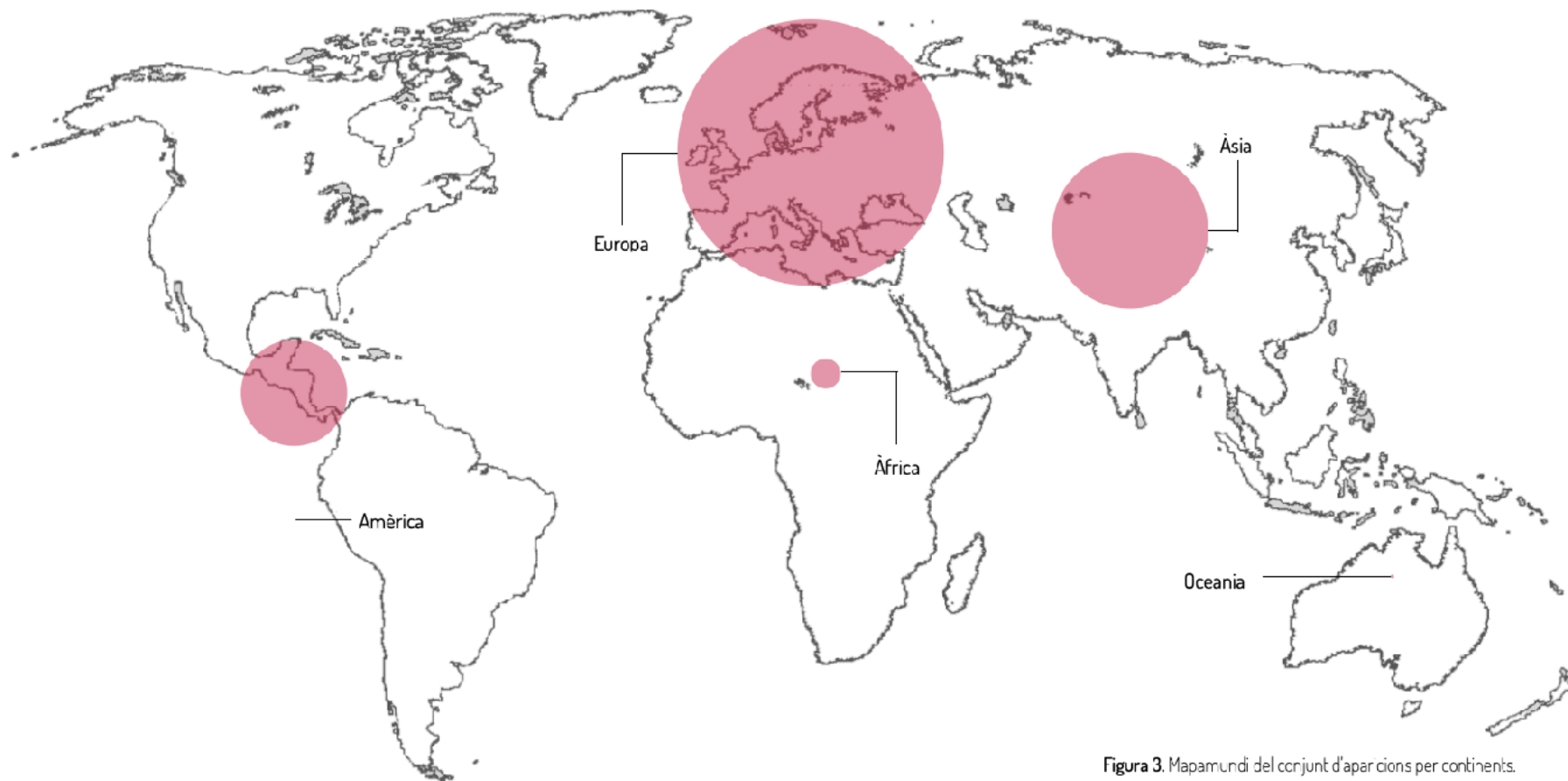
La segona àrea geogràfica més important és lògicament l'Àsia Occidental. Durant tot el 2017 es van agreujar les diverses tensions polítiques entre els països que l'integren. A banda del cas sirianès, especialment dramàtic per la situació de guerra permanent, es van aguditzar les tensions entre l'Aràbia Saudita i alguns dels seus veïns. Catar ha manifestat el seu recolzament a la versió salafista dels sunnites i això li ha guanyat l'enemistat dels seus veïns, fins el punt que han trencat relacions diplomàtiques amb aquest país de petrodòlars. La nova política de Trump amb Iran també ha incrementat les tensions entre les dues faccions dels sunnites. A la resta de l'Àsia, la crisi dels rohinyès va posar en el mapa el país de Birmània, que va acaparar la major part de les notícies de l'Àsia oriental, amb l'excepció d'algunes notícies al Japó i la Xina i les excentricitats del líder de Corea del Nord.

Per la seva banda, l'Àsia del sud va ser l'escenari de l'increment de les tensions amb l'Iran per la nova política del president Trump. Hi va haver també notícies menys importants relacionades amb l'Índia, amb el Nepal o amb Bangla Desh.

En el continent americà, destaca sobretot la influència dels Estats Units, tot i que és menor de l'esperada. La política del 'Only America first' del president Trump ha creat molt conflictes amb els seus veïns i també ha estimulat les tensions racials que tenen segles d'història en aquest país i que sempre es mostren de forma latent. Fora dels Estats Units, cap al sud, les notícies ens mostren una Amèrica Llatina inestable, marcada per les dificultats d'alguns països. El 'setting' ha posat en primer lloc a Veneçuela, que és presentat com un país en fallida. També hi ha un munt de notícies relacionades amb els desastres naturals, tan importants durant aquest any: el terratrèmol a la regió de Morelia (Mèxic), les terribles inundacions al Brasil i a Xile o les esllavissades que s'emportaren ciutats senceres a Colòmbia. Als ulls dels espectadors, Amèrica Llatina és un territori inestable políticament i permanent castigat per pluges i terratrèmols.

Com era d'esperar, la presència de notícies del continent d'Oceania és anecdòtica, el que és normal tenint en compte que són els nostres antípodes.

APARICIONS PER CONTINENTS

APARICIONS PER REGIONS

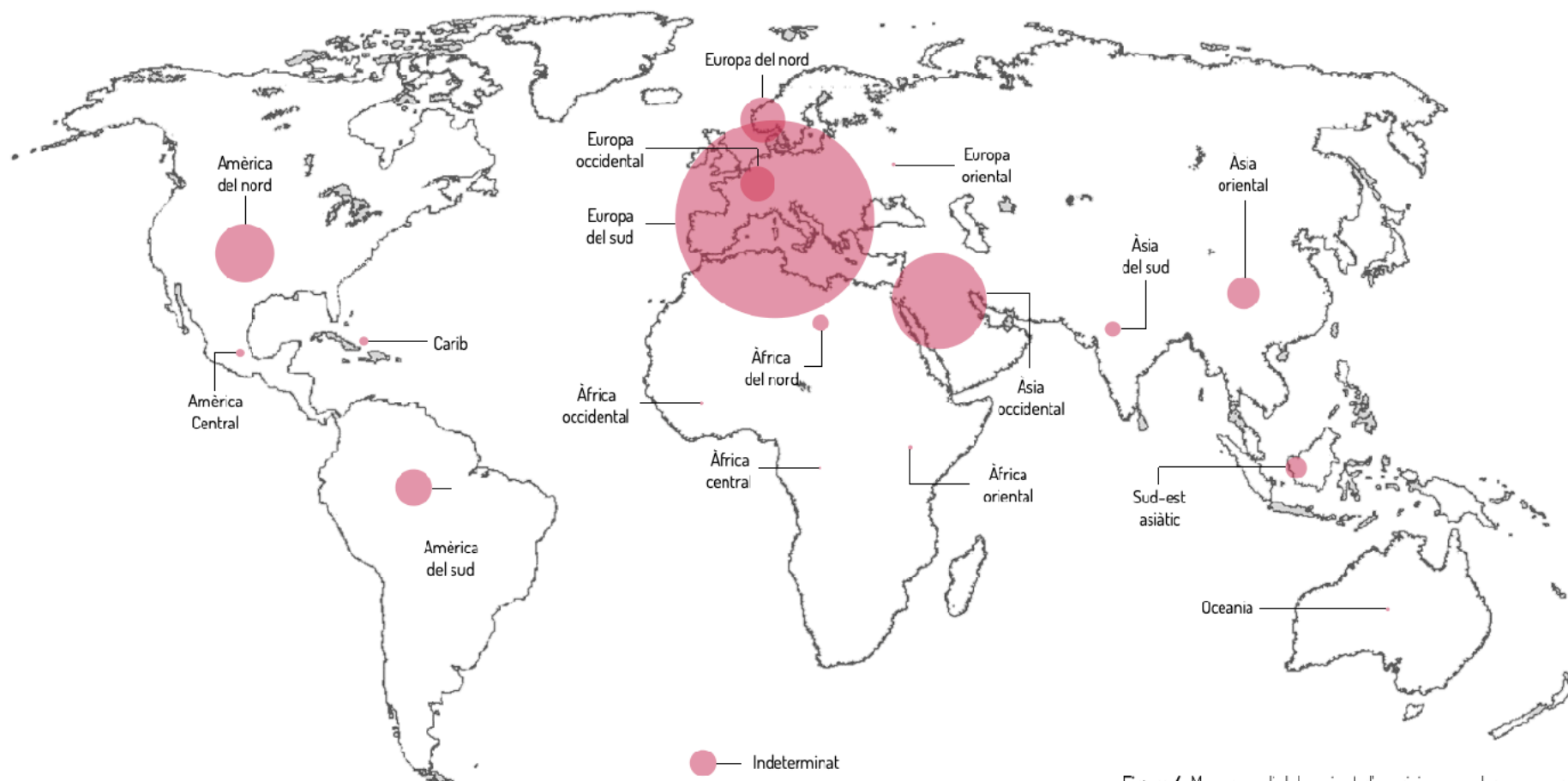

Figura 4. Mapamundi del conjunt d'aparicions en el geoesquema de les Nacions Unides.

3.1.4. MINORIES

Fins aquest punt hem vist que les minories sí són presents en les notícies de la televisió pública de Catalunya. També hem vist que la major part de les seves aparicions estan relacionades amb l'àmbit internacional. En un sis minuts de les notícies hi apareixen alguna o varies de les minories estudiades, però quatre d'aquests minuts es corresponen a l'àmbit internacional i només dos a l'àmbit nacional. Hem de tenir present que no totes les minories tenen el mateix tractament: algunes d'elles han pres el protagonisme i s'han situat en el centre de les aparicions de les notícies a la televisió. Per contra, altres continuen essent pràcticament invisibles i no apareixen en els media.

En aquest punt, analitzaré de forma separada els resultats particulars per a les diferents minories estudiades. He utilitzat l'eina dels filtres d'Excel per a obtenir les dades parcials de cada minoria, que després he comparat amb els resultats globals.

3.1.4.1. ELS MUSULMANS

En el món hi ha uns 1.700 milions de musulmans i el Pew Research Center estima que el 2050 hi haurà uns 2.800 milions, de manera que serà la religió més extensa en el món. A Catalunya, es calcula que hi ha mig milió llarg de musulmans. Un de cada quatre musulmans que viu a l'Estat Espanyol està instal·lat a Catalunya. El 2017 va ser un any on molts conflictes internacionals estaven relacionats amb aquesta confessió: els atemptats de

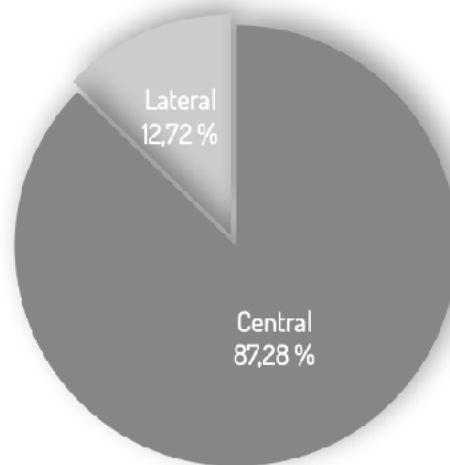

Figura 5. Proporció d'aparicions centrals i laterals dels musulmans.

Barcelona o Londres, la crisi dels rohingyes o el referèndum del Kurdistan.

El temps mig que el Telenotícies va dedicar als musulmans durant el 2017 va ser de 3:17 minuts. És un temps molt considerable que demostra que és una minoria molt visible als ulls del receptor. La presència dels musulmans és essencialment central, per sobre de la mitjana. Representen el 87% del casos, mentre que en els valors globals baixa fins al 69%. És a dir, els musulmans ocupen molt de temps i són molt visibles.

De fet, els 3:17 minuts representen un 7% del total del temps net de les notícies. Si donem per bona aquesta xifra aproximada de mig milió llarg de musulmans a

Catalunya, això representa també un 7% del total, de manera que la presència de musulmans a les notícies és proporcional al seu pes demogràfic en el país.

La proporció entre internacionals i catalans s'apropa molt a la mitjana. Dues terceres parts de les aparicions han tingut lloc en un àmbit internacional i només un 28,51% en el context català. Si apliquem aquest percentatge sobre el temps total, les aparicions de musulmans a Catalunya han estat inferior al minut de mitjana. Això representaria un 2% del temps total, si bé hem de tenir present que el temps total inclou tant notícies a Catalunya com a la resta del món. La idea més rellevant aquí és que els musulmans són sobretot presentats en escenaris internacionals, fora de Catalunya i poden ser percebuts com una minoria forana.

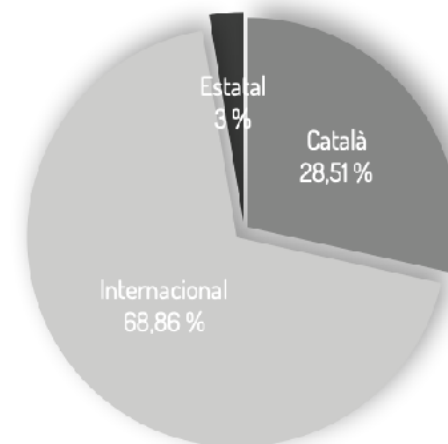

Figura 6. Àmbits geogràfics de les aparicions dels musulmans.

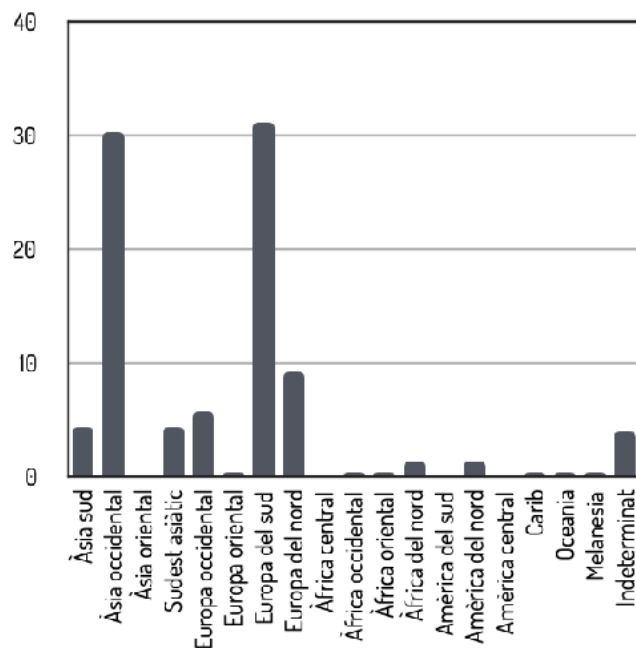

Figura 7. Distribució en georegions de les aparicions dels musulmans al Telerotícies.

Si mirem la distribució geogràfica, aquesta està molt concentrada en dues àrees: l'Europa del Sud (i Catalunya), que és l'escenari dels fluxos de refugiats i d'immigrants i l'Àsia Occidental, el principal focus de conflictes armats avui en dia. La presència del nord d'Europa està relacionada amb els atemptats i el sud de l'Àsia amb la crisi dels rohingyes. Per contra, hi ha molt poques aparicions en altres àrees com l'Àfrica occidental (Nigèria) o l'Àfrica del Nord. Els musulmans apareixen sempre en escenaris geogràfics de conflicte.

Imatge 4. Nens del Kurdistan

3.1.4.2. ELS ÀRABS

Molta gent assimila els àrabs i els musulmans, però hi ha àrabs que no són musulmans (com els coptes d'Egipte) i hi ha musulmans que no són àrabs (com els nigerians). El principal país d'origen àrab que ha generat emigració a Catalunya ha estat el Marroc amb prop de 300.000. És el principal país d'origen dels immigrants catalans a molta distància del segon, Romania, i la immensa majoria dels àrabs que viuen a Catalunya tenen aquest origen.

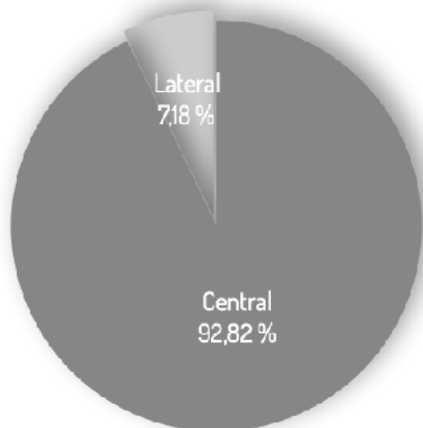

Figura 8. Proporció d'aparicions centrals i laterals dels àrabs.

El temps que es dedica als àrabs en el Telenotícies és de 3:04 minuts de mitjana per programa. És un percentatge sensiblement superior al pes relatiu dels àrabs en relació a la població catalana. S'apropa molt al valor dels musulmans perquè en molts casos, la persona

identificada complia la doble condició d'àrab i musulmà. En termes relatius, mentre que la proporció d'àrabs es podria estimar sobre el 4% de la població catalana, el pes de les aparicions dels àrabs en el temps net és del 6,5%, clarament superior. Els àrabs no només són visibles, sinó que podríem considerar que estan sobrerrepresentats.

En aquest cas, la proporció entre central i lateral és especialment important, per sobre del 90%. El principal argument és metodològic: mentre que es pot identificar una persona de pell negra o es pot intuir que una persona és musulmana si vesteix de forma que es pugui associar a aquesta religió, és molt més difícil identificar els àrabs de forma directa. Per això, la majoria de les persones que han estat identificades tenen un pes central.

Podríem dir, per tant, que els àrabs estan molt ben representats i a més ocupen una posició central. Però com en el cas dels musulmans, si tenim en compte la ubicació geogràfica de l'aparició, dues terceres parts de les insercions són internacionals i un terç són catalanes més o menys la mateixa proporció que els àrabs i la mateixa que la mitjana general. Si traduïm aquest percentatge a temps efectiu, baixem a 50 segons de mitjana sobre els 46 minuts llarg de programa, és a dir un 1,8% molt inferior al pes dels àrabs en la població catalana.

Novament, els dos principals escenaris geogràfics en els que hi apareixen són l'Àsia occidental (Israel, Síria, Iraq com a països principals) i l'Europa del Sud (amb Catalunya i Itàlia com a més destacats). En aquest cas, hi té un major pes l'àmbit asiàtic, però la suma d'aquestes dues regions sobresurt per sobre de la resta. Els àrabs apareixen sempre en entorns de conflictes. De vegades són les víctimes i en altres ocasions són els causants de

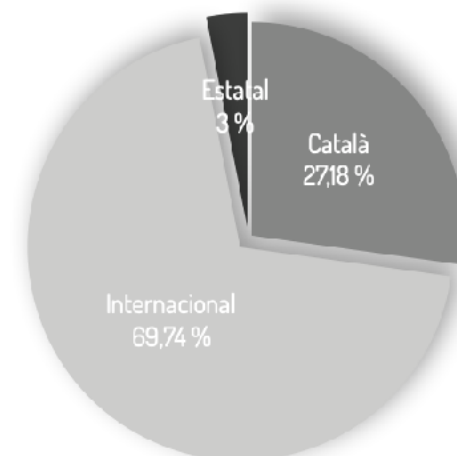

Figura 9. Àmbits geogràfics de les aparicions dels àrabs.

situacions d'extrema tensió, com un atemptat, un conflicte bèl·lic, un èxode o una escalada de declaracions entre dos països veïns. Un àrab seria, segons la versió mostrada en la major part de les notícies, algú associat a problemes i tensions.

Com en el cas anterior, els mitjans presenten els àrabs de forma central, amb una dedicació molt notable que supera els tres minuts, i situats en àmbits geogràfics de conflicte. D'aquesta manera, es crea l'estereotip de l'àrab que és present de forma reiterada i central, però sempre en espais perifèrics i habitualment associats a la violència.

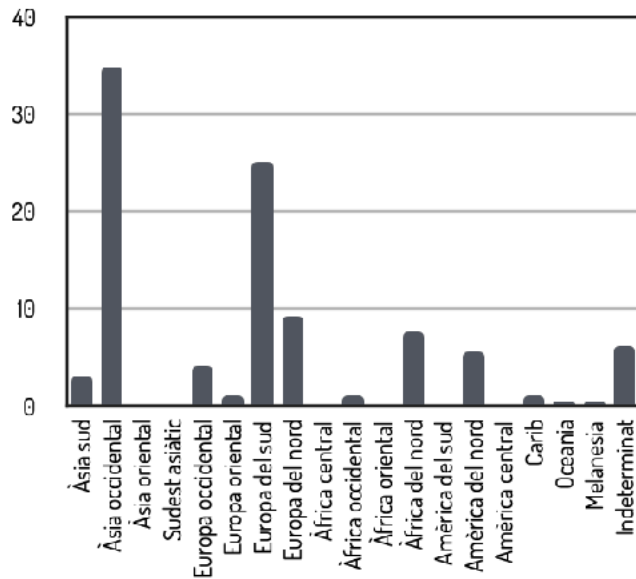

Figura 10. Distribució en georegions de les aparicions dels àrabs al Telenotícies.

3.1.4.3. ELS NEGRES

En el món, s'estima que el número de persones de pell negra supera els 1.500 milions i representen prop del 20% de la població del món. La localització majoritària és tota l'Àfrica subsahariana si bé hi ha persones de pell negra a Amèrica, descendents dels esclaus que van ser traslladats des de l'Àfrica al Nou Continent. A Catalunya, no existeix cap mena de cens sobre races (o ètnies). Si tenim en compte la immigració, podríem estimar que a Catalunya hi ha al voltant de 70.000 persones de raça negra. El primer país d'origen és el Senegal, amb més de 20.000. Una de les característiques d'aquest grup a Catalunya és que tenen una ubicació molt concentrada en determinades àrees del país.

El temps mig que dedica un telenotícies a una persona amb la pell negra és de 51 segons, gairebé un minut. És

una proporció superior al pes relatiu dels negres sobre la població catalana. Si donem per bona la proporció d'1% de negres en el conjunt del país, els 51 segons representarien 1,82% i per tant podríem dir que la població de pell negra està ben representada en el Telenotícies.

En aquest cas, el pes de les aparicions laterals respecte del total és molt diferent al comportament de la mitjana de les minories. Ara, tres quartes parts de les aparicions són laterals, mentre que en el conjunt de les minories el que predomina clarament són les insercions centrals. Això es dona per diversos factors, però el més obvi és que aquest col·lectiu s'identifica molt més fàcilment que a la resta. Podríem per tant matisar la rellevància d'aquesta minoria en els mitjans ja que si considerem només les aparicions centrals, aquelles en les que en són els protagonistes, baixariem fins els 12 segons de mitjana per programa, és a dir, un 0,44% menys de la meitat del seu pes demogràfic.

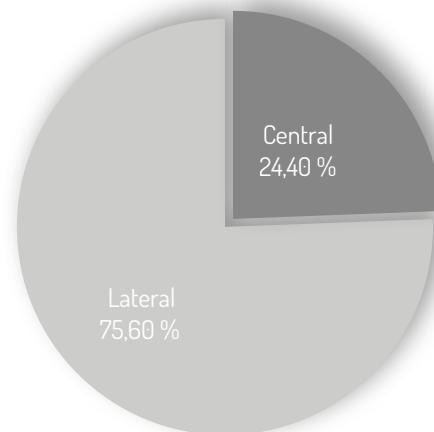

Figura 11. Proporcio d'aparicions centrals i laterals dels negres.

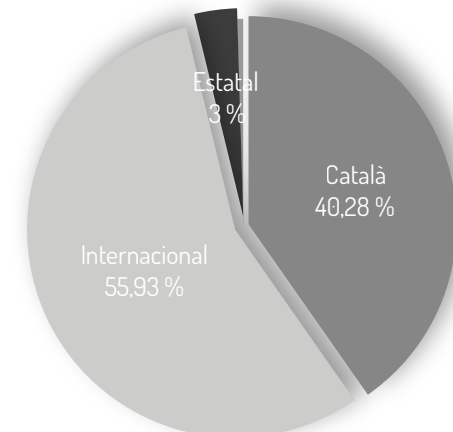

Figura 12. Àmbits geogràfics de les aparicions dels negres.

Una segona característica que singularitza aquest col·lectiu és que el 40% de les aparicions són catalanes i un 55% són internacionals. Si traduïm aquests percentatges a temps efectius, els negres apareixen de mitjana uns 20 segons en l'àmbit dedicat a Catalunya i gairebé 30 segons en l'àmbit internacional.

destaca l'Amèrica del Nord, on els negres apareixen de forma lateral, perquè tenen molta importància en la composició ètnica dels Estats Units. Per contra, és molt sorprenent que els principals països on viuen les persones de color (Àfrica subsahariana i algunes parts de l'Amèrica Llatina) no tenen a penes visibilitat.

Diríem, per tant, que aquest és un col·lectiu menys visible, perquè ocupa menys d'un minut i té una posició central. Destaca per la presència a Catalunya i el pes a les notícies sobre els Estats Units.

3.1.4. ELS ASIÀTICS ORIENTALS

Aquest ha estat un dels col·lectius que més he dubtat a incorporar. Primer perquè representa una geografia molt àmplia, amb diferències immenses entre sí; i en segon lloc perquè no és un col·lectiu que aparentment rebí una pressió xenòfoba com d'altres grups. Però és fàcil veure com en els darrers anys ha crescut la sensació de desconfiança d'una part de la població cap a aquest col·lectiu i ja s'han començat a consolidar una sèrie d'estereotips negatius sobre ells, especialment en les ciutats amb major concentració com Barcelona.

Sabem que la població de l'Àsia oriental és la major concentració humana del planeta i, per tant, és una bona candidata a tenir moltes insercions. I la Xina és el tercer país d'emigració a Catalunya, amb prop de 60.000 persones, segons l'IDESCAT. Podríem considerar que els asiàtics representen aproximadament un 1% de la població del país. El temps mig que hi dedica la televisió és inferior a 30 segons. Aquest temps és un 1% del temps

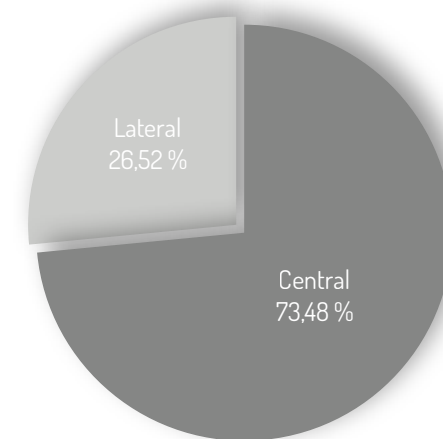

Figura 14. Proporció d'aparicions centrals i laterals dels asiàtics orientals.

net, de manera que podríem afirmar que hi ha una certa correspondència entre el pes relatiu dels asiàtics orientals en la demografia i la seva participació en les notícies.

La posició és sobretot central, amb molta poca rellevància del lateral, que només és un quart del total. En els casos en què hi apareix aquesta minoria ocupa per tant una posició central i són presentats com els protagonistes de la notícia i no de forma tangencial. És un pes relativament més petit que en el cas dels àrabs i els musulmans, però sensiblement més gran que en la minoria dels negres. Com els àrabs i musulmans, predomina clarament la localització internacional, on se situen tres de cada quatre notícies sobre asiàtics orientals. Si ho traduïm a temps efectiu, els asiàtics orientals apareixen durant 11 segons en les notícies situades a Catalunya i 40 segons en les

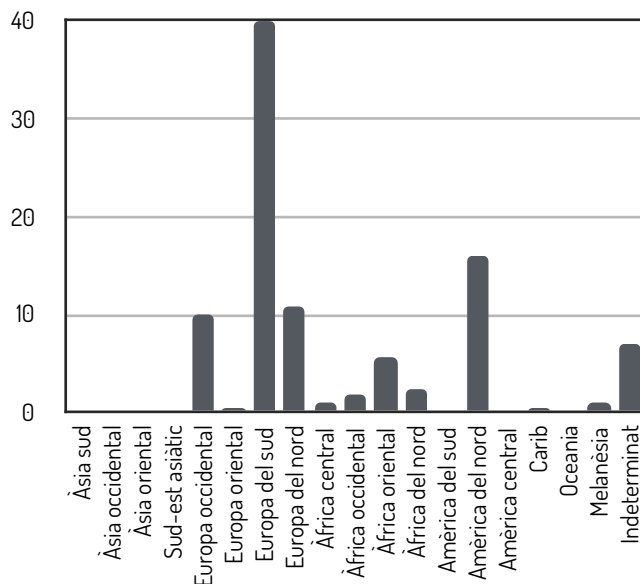

Figura 13. Distribució en georegions de les aparicions dels negres al Telenotícies.

Geogràficament, la major part es concentren a l'Europa del Sud, especialment pel pes de Catalunya, que ja hem comentat que té una proporció molt important. També

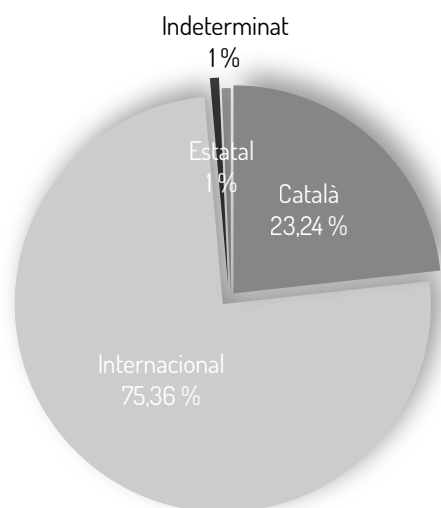

Figura 15. Àmbits geogràfics de les aparicions dels asiàtics orientals.

notícies internacionals. Aquests 11 segons són un 40% del total del temps de les notícies, de manera que està molt per sota del seu pes relatiu en el conjunt de la població del país. Com estem veient en la majoria dels casos, les aparicions de les minories tenen lloc essencialment en el context internacional, on estan sobrerrepresentades i per contra són molt poc freqüents en l'escenari català, on estan infrarepresentades.

Els principals països on hi apareixen són la Xina, el Japó i Corea del Sud, amb connotacions molt diverses entre sí. Mentre que Corea del Sud és presentat com un país conflictiu, el Japó representa la prosperitat oriental i la Xina se situa en una posició intermèdia. El cas de la Xina és especialment rellevant. A les notícies, comença a ser

presentat com una potència econòmica molt rellevant que incideix de manera directa en el mapa econòmic mundial i, per tant, això pot generar una prevenció o un rebuig per part de l'espectador, no tant per l'aporofòbia (rebuig a la pobresa), sinó per l'amenaça d'expansió del gegant asiàtic.

Els asiàtics orientals tenen una ubicació preferent a Barcelona. Introduïts inicialment en la gastronomia (els restaurants xinesos), han incrementat la seva presència en altres àmbits de la vida econòmica i social del país. Alguns asiàtics han assolit una situació rellevant. Hi ha, però, uns estereotips creats a partir d'atributs vinculats al seu caràcter: reservats, connectats entre sí, poc integrats, replicadors dels models existents, maquiavèlics...

Ocupen un minut diari de notícies, amb una presència lateral i una clara ubicació internacional. Són, per tant, presentats com a forans i marginals, situats al marge.

3.1.4.4. ELS LLATINOAMERICANS

El número de persones que habiten en els països de l'Amèrica Llatina supera els 600 milions. És una zona d'immigració a Espanya i Catalunya pels vincles històrics; també havia estat una zona d'emigració dels exiliats republicans durant la dictadura. El principal país emissor d'emigrants a Catalunya és Bolívia (uns 30.000 habitants), seguit molt a prop d'Hondures, Equador i Colòmbia, amb uns valors similars. La població immigrada de llatinoamericans a Catalunya supera el quart de milió.

La presència de llatinoamericans en el TN de TV3 durant el 2018 va ser superior al minut de mitjana per programa,

concretament 1:18 minuts. És un pes proporcional al pes dels llatinoamericans en la població catalana. Passem aquestes dades a percentatges. Els 78 segons dedicats són un 2,79% en relació al temps net d'un espai de notícies. El pes dels llatinoamericans a Catalunya és superior al 3%, de manera que els pesos relatius són bastant equivalents.

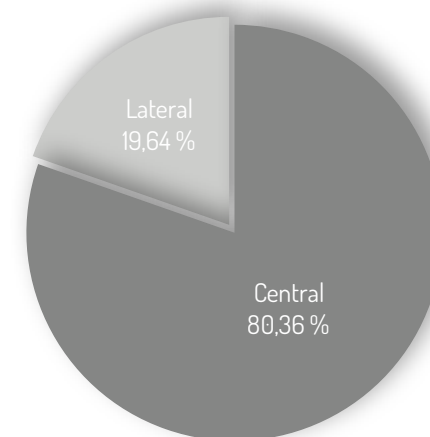

Figura 16. Proporció d'aparicions centrals i laterals dels llatinoamericans.

Com en la majoria de les minories que hem estudiat, amb l'excepció dels negres, la seva posició és central: són els protagonistes de les notícies. Concretament, un 80% de les aparicions són centrals i menys del 20% són laterals. Si ho traduïm a temps, poc més d'un minut diari és ocupat per notícies centrals dedicades a llatinoamericans i uns pocs segons estan ocupats per una ubicació lateral. En

aquest cas, de nou, estem condicionats pel problema metodològic de la identificació. No és fàcil determinar que una persona que apareix en una notícia és d'aquesta minoria si no disposem d'informació addicional sobre ella.

Ara bé, la major part de les aparicions són internacionals. Només una de cada quatre notícies sobre aquesta minoria al TN estava ubicada a Catalunya. De fet, això representa la major proporció d'insercions internacionals de totes les minories estudiades. Si traduïm aquesta informació a temps efectiu, de mitjana es dediquen 18 segons als llatinoamericans a Catalunya i un minut a l'àmbit internacional. Aquests 18 segons representen un 0,64% del temps total d'un telenotícies, que és molt menys del 3% llarg que representa aquesta població en el conjunt del país. Novament es posa de manifest que aquest és un col·lectiu molt visible en la seva àrea geogràfica però molt poc visible a Catalunya. Això pot crear la ficció que és una comunitat forana, que no està vinculada amb Catalunya.

Des d'un punt de vista geogràfic, la immensa majoria de les notícies estan situades a Amèrica, la qual cosa és lògica. Hi ha tres països que acaparen un percentatge significatiu: Veneçuela, Argentina i Mèxic. En els tres casos, la major part de les notícies estan relacionades amb problemes econòmics i els conflictes socials derivats d'aquests problemes. No es presenten conflictes bèl·lics com en el cas del món àrab, però sí tensions socials amb una violència latent. L'aparició d'altres països com Cuba, Puerto Rico, Colòmbia o el Brasil estan també relacionades amb desastres naturals. Per tant, els receptors veuen un subcontinent colpejat per problemes socials i ambientals, un territori inestable i insegur.

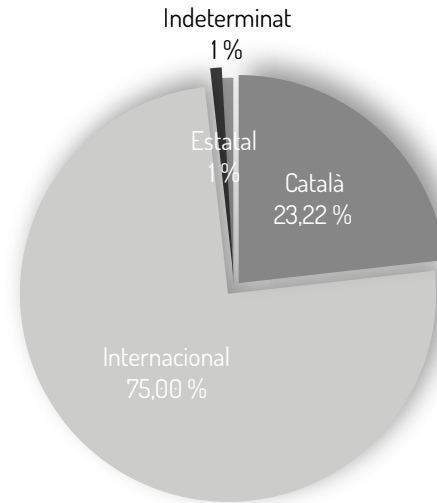

Figura 17. Àmbits geogràfics de les aparicions dels llatinoamericans.

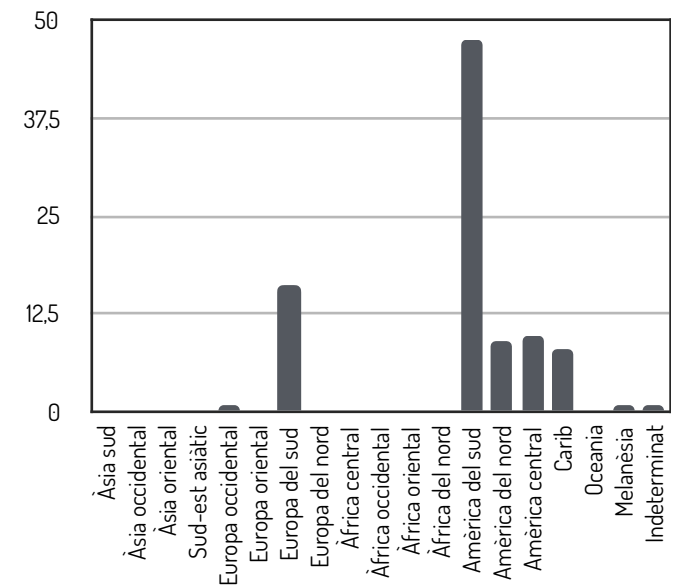

Figura 18. Distribució en georegions de les aparicions dels llatinoamericans al Telenotícies.

3.1.5.6. GITANOS

Els gitanos han estat històricament una de les minories ètniques més perseguides. No hi ha xifres fiables sobre el número de gitanos en el món i s'estima que són uns 12 milions; no se sap del cert quants estan ubicats a Catalunya. En aquest cas, només he trobat una notícia sobre aquest col·lectiu en tot el procés d'anàlisi. Es tracta d'una notícia situada a Catalunya, que ocupà 35 segons, de manera que el temps mig dedicat a aquest col·lectiu és molt inferior al segon. És el veritable col·lectiu invisible de l'estudi.

3.2. SÍNTESI DELS RESULTATS DE LA ANÀLISI QUANTITATIVA

Quan vaig començar el meu treball, la meva principal hipòtesi era que les diverses minories no estan ben representades en les notícies de la televisió catalana. Partia de la idea que les persones que habitualment apareixen en aquests mitjans estan molt lluny dels trets de les minories.

És una hipòtesi que, plantejada així, queda refutada. En un telenotícies, podem veure més de 6 insercions de minories com a mitjana, amb un temps superior als vuit minuts. Això representa aproximadament un 15% del temps net de les notícies, és a dir, el temps total menys la meteorologia i els esports. De tota manera, com podem considerar que un 15% és molt o és poc?. Amb quin valor el podem comparar?.

La figura 19 (p. 32) compara la proporció de cada minoria amb la seva visualització a les notícies. Tot i que a Catalunya no hi ha estadístiques sobre ètnies (com si hi són per exemple als Estats Units) podem deduir aproximadament el volum de persones a partir de dades indirectes, com l'origen de la immigració o les dades sobre confessions religioses. Si tracem una línia imaginària entre el 0 i l'extrem superior Dreta de la gràfica, tots els valors que estiguin per sota de la línia estarien infrarepresentats i tots els qui estiguin per sobre estarien sobrerepresentats. Com es pot veure, totes les minories es troben ben representades; fins i tot, en el cas dels àrabs, els musulmans i els negres, el % de les notícies és

superior al seu pes demogràfic. Només podem fer una excepció: els gitanos no estan representats. Només una de les notícies analitzades li dedica temps, de manera que podríem afirmar que totes les minories són visibles en les notícies catalanes, amb l'excepció dels gitanos. La hipòtesi inicial només seria vàlida pel cas dels gitanos.

El gràfic 20 manté el mateix valor de les abscisses, però les coordenades no representen el percentatge en el total de les notícies, sinó el pes en les notícies nacionals. Cal tenir present que he modificat l'eix de les coordenades per facilitar la representació. En tots els casos, les minories estan infrarepresentades. El pes en les notícies sobre Catalunya és entre tres i quatre vegades inferior al pes que tenen en l'estructura demogràfica del país. Això em permet formular d'una altra manera la meva hipòtesi inicial: les minories són pràcticament invisibles en les notícies que fan referència a Catalunya, mentre que estan molt representades en les notícies internacionals.

Això vol dir que l'espectador tendirà a identificar les minories amb una població que és forana, estrangera. No formen part del paisatge habitual de les ciutats. Estan presents en les guerres, en els conflictes, en els reportatges sobre països llunyans amb un clima i paisatge totalment diferent al nostre. Per contra, en les notícies sobre Catalunya, els personatges que hi apareixen representats són sempre les no minories. D'aquesta forma, les notícies estan invisibilitzant una realitat. A les escoles, als mercats, a la Universitat, a les empreses o en els espais públics de Catalunya avui podem veure musulmans, gitanos, àrabs, llatinoamericans, asiàtics o negres. Formen part de la Catalunya actual i haurien de formar part de les notícies actuals sobre el país.

La figura 21 posa en relació el pes de les notícies de caràcter internacional amb la condició de central o lateral. D'aquesta forma, podríem considerar que hi ha tres tipologies de minories representades en el Telenotícies.

La primera seria la minoria **invisible**. És una minoria que no apareix, que està absent. No és ni central ni lateral, ni nacional ni internacional. Simplement, no hi és. No hi apareix. Són els gitanos. És una ètnia molt vinculada amb la nostra història i amb la història d'Europa, però molt estigmatitzada i gairebé invisible, com els guetos en els que sovint viuen.

La segona tipologia és la més nombrosa. Són les minories **centrals internacionals**. En aquest cas, són minories que protagonitzen la notícia, que estan en el centre de la mateixa, però que estan situats en un espai internacional. Per tant, com he comentat, aquestes minories estan desplaçades en l'espai. És la tipologia més nombrosa, perquè hi formen part els llatinoamericans, els orientals asiàtics, els àrabs i els musulmans.

La darrera tipologia és la dels laterals nacionals. Els negres són els únics membres d'una minoria que també apareixen de forma regular en notícies de caràcter nacional. La diferència ara és que no estan desplaçats en l'espai sinó en el focus. La seva participació és lateral, perquè no són els protagonistes de les notícies de manera habitual.

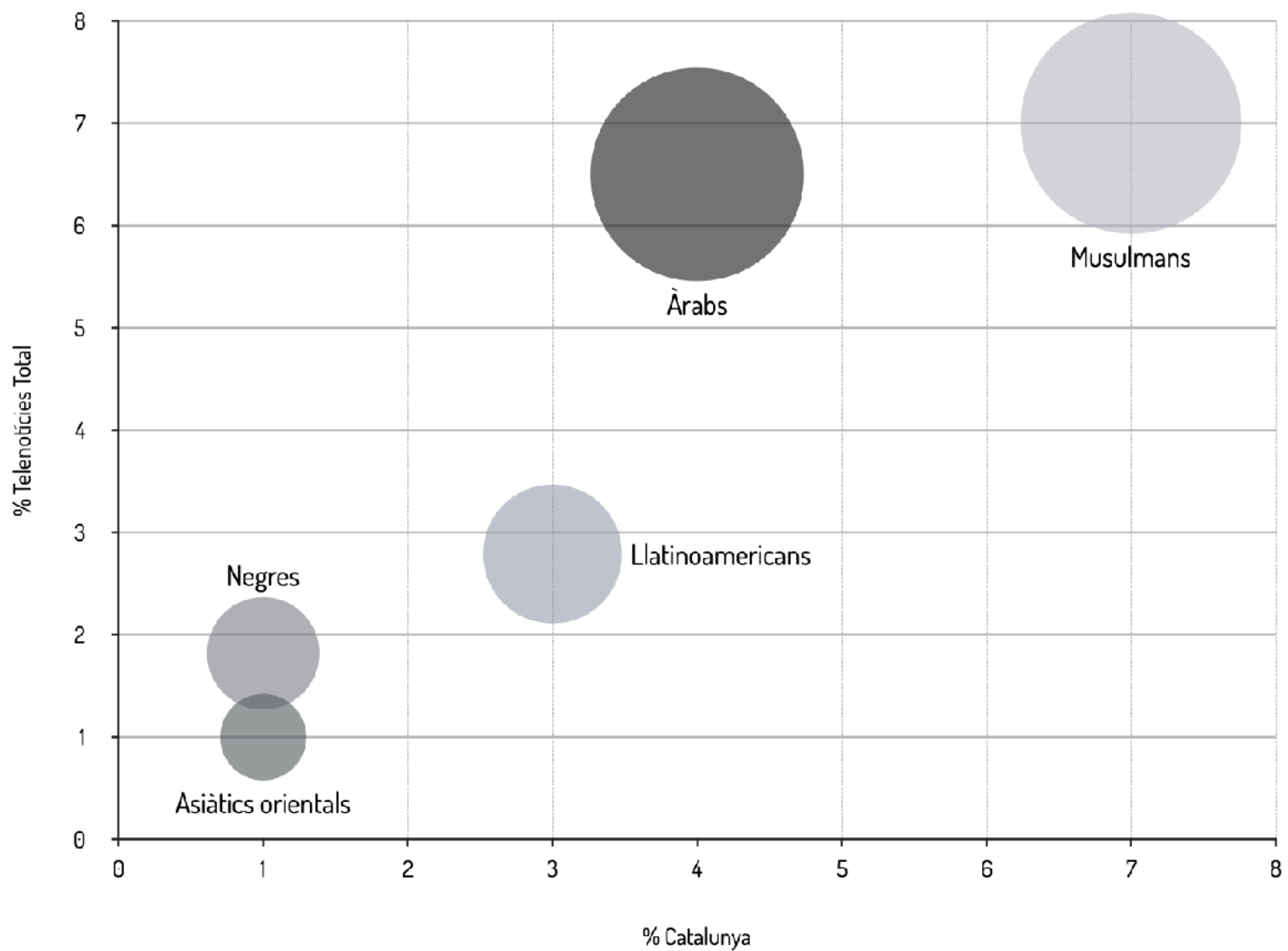

Figura 19. Relació entre les aparicions de cada una de les minories i el % que representen a Catalunya.

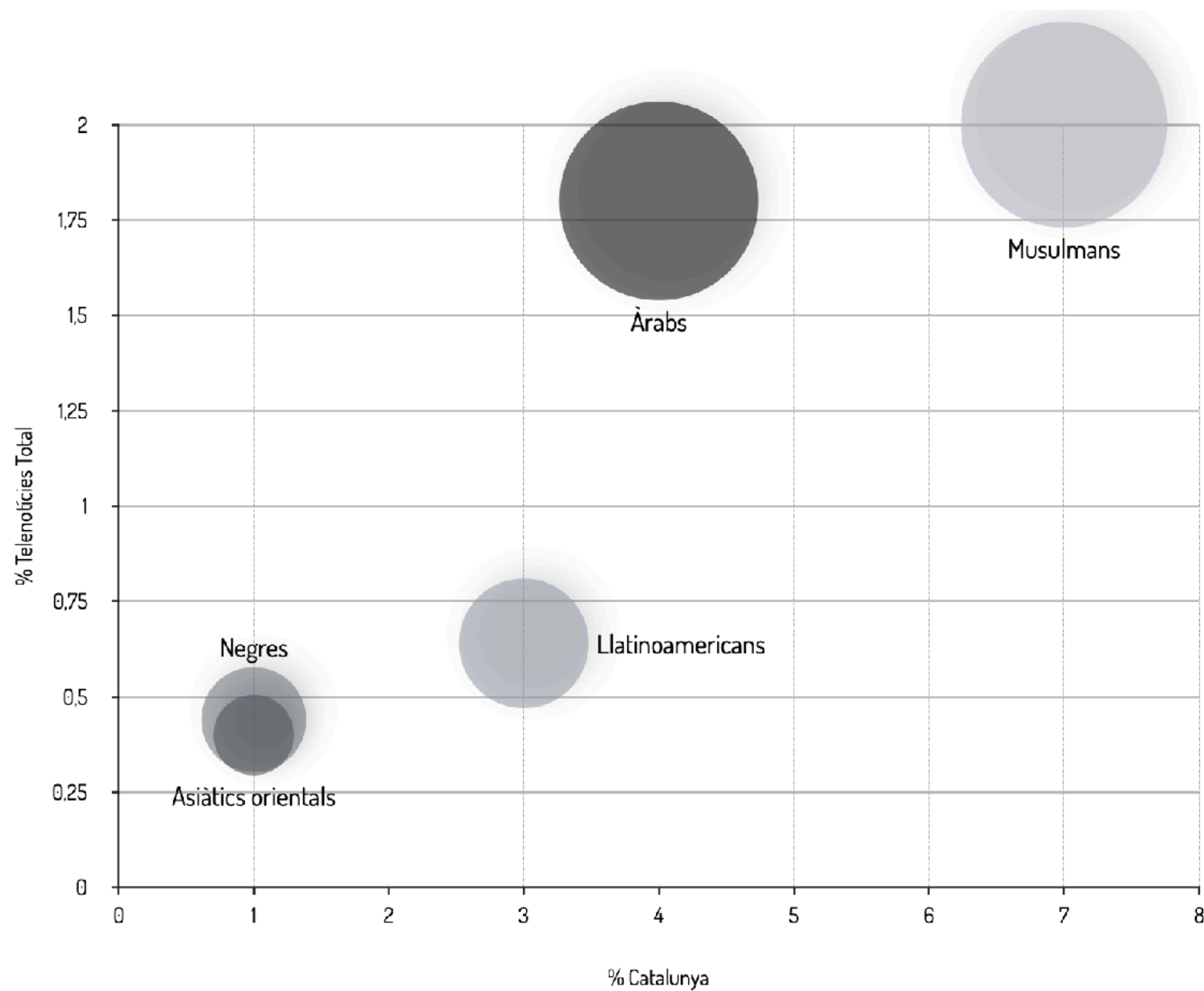

Figura 20. Relació entre les aparicions de cada una de les minories en l'àmbit nacional i el % que representen a Catalunya.

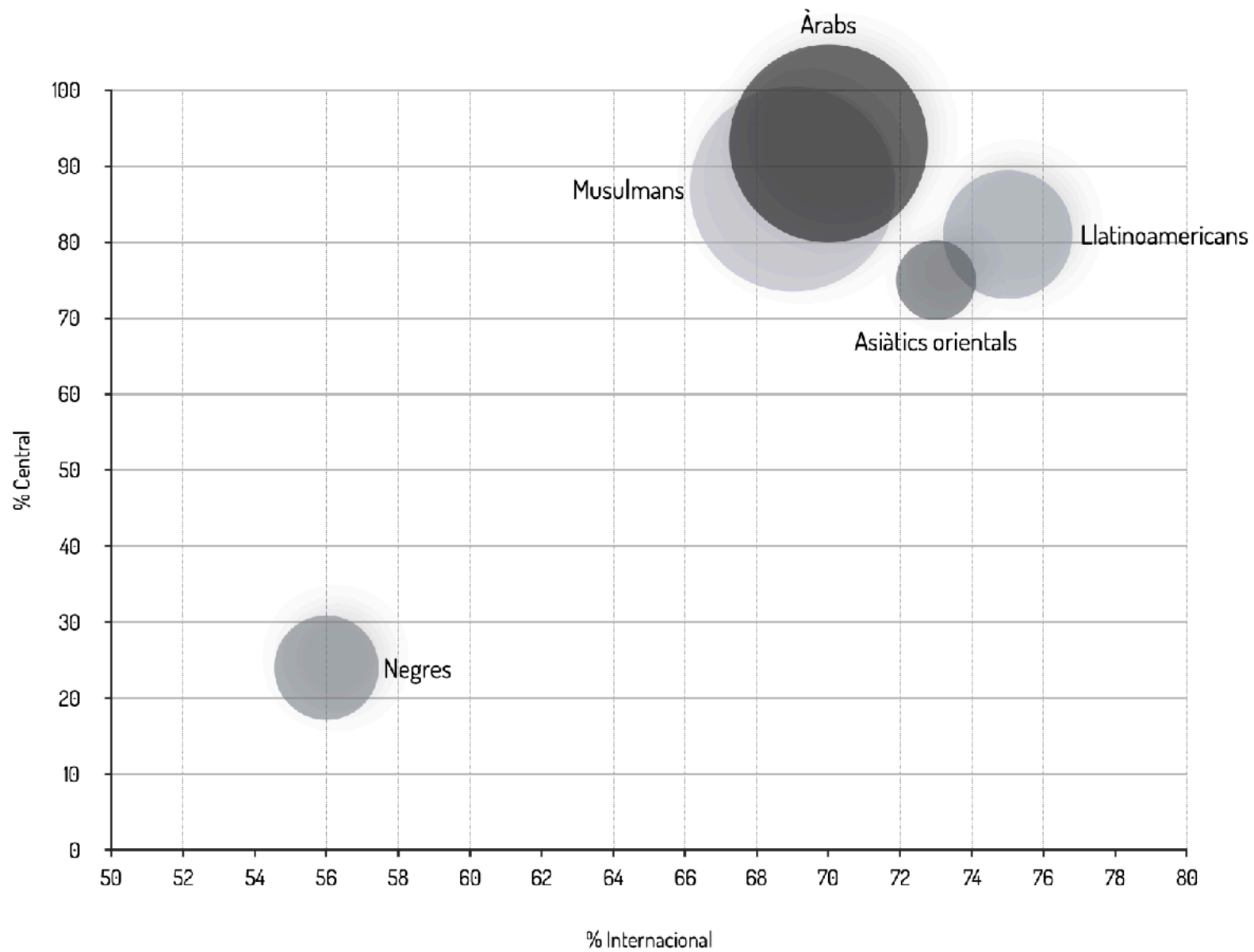

Figura 21. Relació entre % d'aparicions centrals i % d'aparicions aparicions nacio-internacional.

4. ANÀLISI QUALITATIVA

L'anàlisi qualitativa del meu treball se centra a identificar de quina forma apareixen les diferents minories en un moment determinat. Per fer molt més fàcil la realització del treball, he utilitzat un programa especialitzat en l'anàlisi qualitativa. Com he explicat a l'apartat metodològic, el programa que he utilitzat per a l'anàlisi de les dades textuais i audiovisuals és l'Nvivo 11.

4.1. ELS RESULTATS

Com he explicat en l'apartat metodològic, les imatges en les quals apareixen les minories d'estudi han estat codificades en una sèrie de conceptes que intenten definir la situació que es presenta. Els codis poden fer referència a la notícia en si, als actors de la notícia o a elements laterals d'aquesta. Una vegada codificades les imatges les he agrupat en unitats superiors fins a establir quatre grans categories. Aquest mètode s'anomena deductiu perquè parteix de l'observació i arriba a conclusions a posteriori. Les quatre categories principals de l'arbre són les que estructuraran l'apartat metodològic.

- **Context de l'aparició.** Aquest subapartat se centra a determinar en quin moment del telenotícies apareixen les notícies de les minories.
- **Succés.** Aquest és la recopilació de dades més gran i més important de tota l'anàlisi qualitativa. Se centra a descriure els fets que estan esdevenint.

- **Subjecte.** Aquest altre està dirigit a la definició d'un individu en el moment de l'aparició.
- **Mirada.** Aquest últim està dirigit essencialment a la forma com el telenotícies visibilitza a la minoria.

Aquests quatre que s'han identificat de forma deductiva coincideixen amb algunes de les teories sobre la comunicació que hem presentat en el marc teòric.

- El context mostra en quin moment hi apareix la notícia amb la minoria tenint en compte la resta de temes que són presentats en el telenotícies. La seqüència de les notícies pot crear un contrast molt important entre les diferents peces que componen el programa. Per exemple, una notícia sobre un conflicte bèl·lic situada entre una altra sobre el progrés industrial d'Occident o una activitat cultural de caràcter lúdic pot augmentar la valoració negativa per contrast. Això està vinculat amb les teories sobre la tematització que proposa Luhmann. Aquest autor afirma que la selecció de diferents temes i la seva seqüència condiciona la perspectiva del receptor.
- Molt vinculada amb la teoria de la tematització és la teoria de l'agenda "setting" segons la qual els mitjans seleccionen les notícies considerades rellevants. Aquest acte implica posar el focus sobre uns esdeveniments i per tant, fer invisible la resta. Això vol dir que en l'àmbit internacional dels països del tercer món els mitjans internacionals tendeixen a presentar catàstrofes, violència o caos en general. En canvi, el dinamisme d'una capital africana, l'increment de l'alfabetització a l'Àsia o la innovació a l'Amèrica Llatina no solen aparèixer en aquesta agenda. La teoria de l'agenda "setting" considera que

els successos presentats en els mitjans no sempre es corresponen amb la vida quotidiana d'aquests espais.

- La categoria relacionada amb els subjectes està molt relacionada amb les teories sobre els estereotips. Aquestes teories consideren que les societats tenen tendència a simplificar els grups socials en uns pocs atributs que de vegades poden ser molt perjudicials. Els estereotips es difonen també a partir de l'espiral del silenci.
- Per últim, la categoria relacionada amb la mirada es fixa en la forma com es presenta la notícia. Això té molt a veure amb la teoria del "framing" que sosté que la càmera no és objectiva. El tipus de pla, la perspectiva, allò que ensenya i allò que amaga pot fer variar completament la forma com es percep una notícia.

4.1.1. CONTEXT

El dia 6 de gener el Telenotícies va obrir amb unes imatges sobre la violència a Mèxic. En una situació de màxima tensió, la càmera capta una multitud de persones que assalten botigues i edificis i es porten tot el que troben. Tot està presidit per una sensació de caos i de màxima confusió. Les imatges mostren una de les minories de l'estudi, els llatinoamericans, associada a una situació de màxim descontrol.

La següent notícia parla de l'aprovació de la Renda Mínima d'Inserció a Finlàndia. La RMI està vinculada habitualment a persones amb una situació social i econòmica molt desfavorable. En canvi, la notícia està il·lustrada amb una

família fina mitjana. Veiem una llar molt confortable, on un grup de nens beuen suc i somriuen. Tots els atributs de la notícia són positius: felicitat, salut, disseny, calidesa, ordre, tranquil·litat, entorn familiar. La notícia incideix en el fet que totes les persones del país tindran garantit un salari mínim independentment de la seva situació laboral.

Quin és el resultat? El fet que la notícia de Mèxic estigui editada just abans de la RMI de Finlàndia crea un contrast extrem entre els dos entorns. Hi ha dues realitats completament diferents, el caos mexicà i l'ordre finès, la violència i delinqüència que es pot associar a una minoria de llatinoamericans amb l'ordre, la qualitat de vida i l'ètica dels "blancs" del nord. El context és molt important. Els valors negatius que es poden assimilar amb les notícies internacionals sobre les minories es multipliquen per l'efecte del contrast. Una desgràcia exposada després o abans d'una bona notícia sembla molt més negativa.

En el marc teòric, hem fet referència a la importància de l'agenda setting, que és la capacitat que tenen els mitjans de seleccionar una notícia, posar el focus sobre un succés i, per tant, amagar o difuminar un altre. L'agenda setting no es relaciona només amb el procés de selecció de la informació, sinó també en la seva edició. Un telenotícies és una seqüència de notícies que acaba generant una sensació de continuïtat. Els espectadors poden passar de la desolació a l'esperança en uns pocs segons. Però la clau és que tendeixen a assimilar els elements negatius amb les minories i els positius amb la majoria. La "maquetació" de les notícies, la seqüència, crea un context on té lloc la notícia sobre la minoria.

En general, el context de la notícia genera un contrast entre la notícia de la minoria, habitualment negativa, i la notícia que l'emmarca. Aquest contrast pot ser de dues formes: o un contrast en els continguts o, el que és encara més habitual, un contrast en la forma en la qual es presenta.

El contrast en els continguts es produeix quan la notícia negativa és emmarcada per una notícia positiva. Per exemple, el 9 de febrer una notícia va mostrar el cas d'un immigrant malí anomenat Ali Berthe, que va fugir del seu país quan van assassinar el seu pare. La notícia mostra la desolació del refugiat pels records del seu passat i per la situació en la qual es troba: l'obliguen a retornar al seu país, malgrat que es troba plenament arrelat a Catalunya. Per tant, s'esmenta la situació de conflicte bèl·lic del país d'origen, la violència extrema i la condició d'"il·legal" de Berthe, que es veu forçat a tornar al seu país. Sense solució de continuïtat, la càmera ens mostra una sèrie de persones que estan comprant en un supermercat ple de productes, en una imatge d'abundància. Una veu en off explica que els hàbits de compra dels catalans i els espanyols han canviat i que l'INE mostra els nous elements de la cistella de la compra. Horror contra abundància.

Una notícia mostra la precisió mortal d'un míssil MOAB nord-americà. Veient l'arma en acció, mentre la notícia explica que ha posat fi a la vida d'una sèrie de persones a l'est de l'Afganistan, presumptament jihadistes. Veiem un paisatge llunyà, desèrtic, amb l'efecte mortífer d'un arma que "castiga" uns rebels situats a milers de kilòmetres de l'origen del llançament. Novament, es presenta una situació negativa, que és assignada a un col·lectiu molt particular, el dels musulmans radicals del país de l'Àsia del

Sud. Immediatament després, una notícia política presenta l'acord de les comunitats forals, relacionat amb el finançament.

En altres ocasions, el contrast no té a veure amb el contingut (que pot ser negatiu), sinó amb la forma com es presenta aquest contingut. Per exemple, en una notícia del febrer ens mostren un judici relacionat amb els fets de l'octubre a Catalunya. Els jutges interroguen els directores d'uns centres de secundària per esbrinar si van facilitar l'accés al centre. És, per tant, una de les moltes notícies de caràcter negatiu relacionades amb la situació política a Catalunya. Però les imatges mostren una escena amb una aparent normalitat. La tensió és latent i és possible que generi indignació en l'espectador, però podem veure una cort de justícia, uns parlaments calms i una situació aparentment serena. Una persona sense cap informació addicional trobaria l'escena pròpia d'un entorn occidental.

Just després veiem una altra situació de tensió, ara en el Parlament israelià. Hi apareix el líder del país, Netanyahu i es pot veure clarament la tensió entre els parlamentaris. La càmera mostra insults, amenaces, gestos de provocació i alguns intents d'agressió. És una situació molt caòtica, en la que la tensió no pren la forma d'un intercanvi de punt de vista més o menys civilitzat, sinó una explosió d'indignació que el teleespectador percep de forma fàcil. Immediatament després, una veu en off esmenta tortures i execucions massives a Síria.

Un altre exemple pot ser la tensió a l'Iraq. A principis de gener, la notícia crítica la política erràtica del primer ministre turc Erdogan en relació als jihadistes. En les imatges, es mostren uns quants enterraments amb persones desolades en un ambient de molta tensió

ambiental. També veiem els efectes dels atacs dels turcs sobre una àrea de l'Iraq i es veuen clarament l'avenç de les tropes i uns tancs en acció en primer terme. Tota la notícia, que en realitat és una valoració sobre la política internacional del líder turc, és una successió d'escenes dramàtiques.

De sobte, veiem uns grans automòbils negres amb unes banderes en el front. Hi baixa el president francès François Hollande, que en les acaballes del seu mandat a França, viatja fins a Bagdad per a reunir-se amb el líder del país asiàtic. El líder occidental vesteix de forma occidental, es mostra enèrgic i preparat, i saluda des d'una posició de dominació a les persones que el reben. Poc després, es presenta al mateix Hollande en una reunió amb polítics locals, en una situació tranquil·la i ordenada. El contrast entre les imatges que il·lustren la política d'Erdogan i les imatges del líder francès és absolut: passem del caos, la desolació i la destrucció (el problema) d'Erdogan i els jihadistes a l'ordre, el poder i la reunió de treball civilitzada (la solució) d'Hollande.

Una situació encara més evident és una notícia del mes de maig relacionada amb el president Trump. Durant tota la notícia, el protagonista és el president mentre que la veu en off del periodista explica la política del líder nord-americà amb Israel i Palestina. En la primera escena, veiem al President en la típica situació de poder, amb una forta càrrega simbòlica. Les declaracions del president dels Estats Units tenen lloc amb una escenografia molt cuidada que transmet un missatge de poder. Just després, veiem el mateix president a Jerusalem, on viatja per a entrevistar-se amb Netanyahu i amb Mohammed Abàs. Ara, l'escena és completament diferent i ja no es presenten els elements simbòlics del poder. Som en un

territori de conflicte. És el mateix protagonista, però es troba en un altre escenari: ha passat de l'espai de poder i control a l'escena de conflicte.

A principis de gener, una notícia mostrava els efectes d'una guerra mai concloua a l'Iraq. Veiem imatges de destrucció absoluta, de desolació, amb edificis enrunats i una sensació de violència latent. Som a Mossul i la narració es refereix al cap de 14 anys de guerra, a les execucions, la manca de futur del país i als èxodes que ha generat. Totes les imatges són dramàtiques. Immediatament després, el telenotícies parla de l'estratègia dels socialistes espanyols que en aquell moment estaven dirigits per una gestora. Era una situació de tensió en un partit central de la política espanyola, que es trobava en una situació de crisi. Les imatges, però, només ensenyen el president de la gestora en unes declaracions que intentaven aparentar una normalitat impostada. És evident que les dues escenes responen a dues lògiques completament diferents, per bé que totes dues són negatives.

En definitiva, com veurem tot seguit, la major part de les imatges en les quals apareixen les minories són escenes negatives. Aquest sentit negatiu s'amplifica pel context. Les notícies anteriors o posteriors actuen com un contrast tan potent que remarca el dramatisme de la notícia. Aquest contrast es pot produir de dues formes. Pot ser un contrast de contingut, en el que la imatge negativa de la minoria és contrarestada per una bona notícia relacionada amb una no minoria. Pot ser també un contrast de forma, en el que una notícia negativa és presentada en un escenari d'ordre o poder que contrasta amb el caos o la violència de la notícia precedent.

4.1.2. SUCCÉS

La major part dels codis que he recollit estan relacionats amb el succés. És lògic: el més ràpid és vincular la notícia amb la seva temàtica. Què és el que motiva que aparegui en el Telenotícies d'aquell dia? Pot ser un terratrèmol, una guerra, una festa, un fet curiós, una dada, una declaració o un fet polític. Però, concretament, quins són els successos que de forma més habitual es relacionen amb les minories? La pràctica totalitat de les notícies en les quals apareixen les minories estan relacionades amb males notícies. Només una part molt petita es correspon amb el que podríem considerar bones notícies o notícies neutres.

Com és lògic, això té un efecte molt perjudicial per a la reputació de les minories. Si sempre que apareix un àrab en una notícia és per explicar un atemptat, una guerra o un fet violent, serà molt complicat que l'espectador no tendeixi a equiparar aquesta minoria amb atributs negatius. I, inversament, si mai apareixen notícies positives en les quals apareixen minories, si les minories no salven vides, no creen empreses, no celebren festivitats o no se situen en situacions de poder, serà difícil que els hi assigni atributs positius.

4.1.2.1. APARICIONS PERJUDICIALS

He organitzat els diversos nodes que formen part de la categoria "esdeveniments perjudicials" en el mapa conceptual que he creat amb l'Nvivo. Molts d'aquests apartats i subapartats estan relacionats entre si. És a dir, cada notícia té diversos nodes que estan vinculats amb altres nodes. Aquestes relacions acaben estructurant un

arbre que representa les diverses connexions entre les minories. Tot seguit, faré una breu explicació dels principals nodes que configuren l'arbre.

- La **guerra**. En aquesta categoria s'agrupen una sèrie de nodes bàsics que habitualment estan relacionats amb conflictes armats.
- Els **atemptats terroristes** en territori desenvolupat. 2017 va ser un any on aquest nombre va augmentar sobretot en Europa i el tractament que es dona en països desenvolupats no és el mateix que es dona en altres països subdesenvolupats.
- El **govern**. Aquest node recull aquells esdeveniments que són essencialment responsabilitat del govern on té lloc.

4.1.2.1. GUERRA

Probablement, una de les formes més evidents de la derrota d'una societat és un conflicte bèl·lic. Les guerres trenquen les regles socials bàsiques i creen escenaris on apareixen la violència extrema, la crueltat, el caos, la vulneració dels drets de la persona, fins a l'assassinat que és un atemptat contra el dret a la vida. En aquests escenaris, les minories apareixen al mateix temps com a víctimes i com a causants del conflicte.

El dia 1 de maig, el Telenotícies s'obria amb una menció sobre la guerra de Síria. Una manifestació de l'oposició havia acabat amb tiroteigs entre els dos bàndols. Les imatges mostren una situació de caos. Els edificis estan ja devastats per l'acció continuada de les bombes. Veiem una situació de caos, en la que ja no és possible distingir entre la població civil i els grups armats. Es mostren imatges dels tiroteigs i de les persones amb armes que corren en una situació caòtica. Després podem veure els resultats de la tensió amb persones ferides que són assistides per civils, en unes imatges carregades de

dramatisme. En els pocs segons que dura l'entrada d'aquesta notícia, Síria és novament presentat com un escenari caòtic, devastat per la guerra, on sembla que no és possible distingir quines són les víctimes i quins són els botxins.

Hi ha una altra forma de guerra. El dia 2 de gener les notícies explicaven l'actuació de Turquia a Síria i les seves accions contra l'Estat Islàmic. En aquest punt, veiem les imatges capturades pels satèl·lits o una filera de tancs que desapareixen contra un objectiu que no apareix en la pantalla. És un dels pocs exemples del model de 'guerra quirúrgica' que es va generalitzar durant la invasió de l'Iraq. En aquell moment, es mostrava una mena de guerra neta que a penes generava víctimes i que permetia amb l'ús de la tecnologia arribar fins a l'edifici precís, sense malmetre la resta de la ciutat.

L'arbre conceptual de la guerra mostra com les imatges dels conflictes bèl·lics estan associades amb categories molt negatives. Alguns dels nodes se centren en el fet mateix i el seu dramatisme. Hi apareixen escenaris devastats, persones en condicions extremes, imatges de caos (amb el foc com a índex del desastre) o tirotejos entre grups. Aquestes imatges intenten traslladar a les llars la situació extrema que es viu en una situació de conflicte. La generalització d'aquestes imatges ha creat un cert efecte narcòtic, de manera que algunes escenes intenten augmentar el dramatisme per tal de motivar en espectadors acostumats a escenaris de violència una reacció empàtica.

Un exemple molt evident és la notícia del 6 d'abril sobre l'ús del gas sarín a la localitat del nord de Síria de Khan Xaikhun, que va motivar la resposta del president nord-

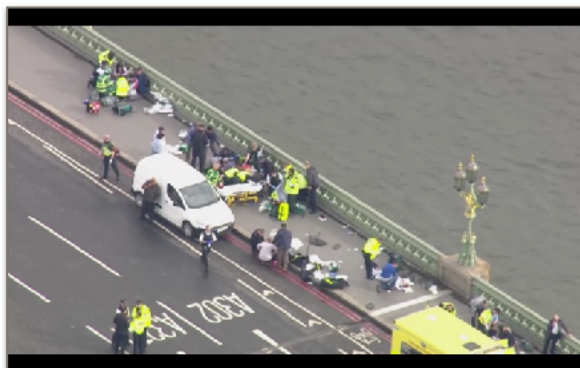
americà. Aquest atac amb armes químiques va provocar 80 morts civils. A les imatges veiem com uns adults intenten mitigar l'efecte del gas letal sobre un grup de nens, mullant-los amb aigua. Els nens respiren amb molta dificultat i l'espectador arriba a sentir el seu ofec.

Els altres codis fan referència als efectes de la guerra. En aquest cas, la guerra no és presentada 'just in time', sinó que es mostra a partir dels efectes que crea en la població civil. En aquest cas, les imatges ens poden mostrar l'èxode de les persones que fugen de la guerra, persones en quarantena, el caos generat per un conflicte bèl·lic...

Per tant, una de les formes en què les minories entren en el relat de les notícies és amb la presentació dels conflictes bèl·lics. Les veiem en entorns llunyans, que ens són estranys, i que apareixen devastats pels estralls de les bombes i els trets. Les minories són al mateix temps les víctimes dels conflictes i els botxins, en una representació en la qual no podem diferenciar els uns i els altres. Els espectadors poden associar els valors negatius de la guerra (violència, maltractament, agressió, pèrdua d'humanitat...) amb els seus protagonistes, les minories presentades.

4.1.2.1.2. ATEMPTATS TERRORISTES

El 23 de maig el telenotícies obre amb l'atemptat jihadista al Manchester Arena. Amb la veu en off del presentador, es veuen les imatges dels adolescents sortint de forma caòtica de les instal·lacions; també ens mostren els pares preocupats esperant notícies dels seus fills, i entre aquestes imatges, una de les icones de tots els atemptats terroristes. Es presenta un munt de sirenes d'ambulàncies i cotxes de policia. Aquesta és una de les icones d'un

atemptat, el que permet identificar una situació extrema: l'acumulació dels vehicles d'emergència, amb desenes de sirenes il·luminant l'escena.

Els atemptats traslladen les imatges de caos que hem vist en territoris llunyans als espais propers. Ja no es tracta de geografies que són "alienes" a l'espectador, sinó espais que s'identifiquen com a propis, com a gairebé propis. Mentre que les víctimes dels atemptats són els civils amb què s'identifica l'espectador, el causant és un o diversos terroristes jihadistes, que es pot acabar assimilant amb la minoria musulmana. L'error és múltiple. En primer lloc, perquè la major part de les víctimes dels atemptats terroristes jihadistes són els mateixos musulmans, amb una diferència enorme respecte de les víctimes no musulmanes. En segon lloc, perquè en les ciutats on han tingut lloc els atemptats viuen centenars de milers de musulmans, que poden ser també víctimes de l'atemptat. Però especialment perquè el jihadisme és una porció minúscula de la població musulmana, un fragment fanatitzat d'una societat complexa i diversa que no té res a veure amb aquesta orientació radical.

El tractament que fan els mitjans dels atemptats en les ciutats europees és molt diferent del que fan en altres llocs del món on succeeixen atemptats similars. En certa manera és lògic perquè el desig d'informació tendeix a incrementar-se amb la proximitat. Així, mentre l'atemptat en una església copta a Egipte va merèixer un tractament menor o les imatges sobre un atemptat jihadista a Turquia tenien una escassa rellevància, les imatges sobre els atemptats de Londres o de Barcelona van ocupar diferents dies dels informatius. La diferència no és només quantitativa, sinó també qualitativa. En el cas dels atemptats en els països occidentals, l'esdeveniment cospa

molt més les repercussions individuals i dona més importància als damnificats personals. També es fa molt evident el contrast entre l'ordre i l'organització de la ciutat quotidiana i el caos generat per l'atac.

Situem-nos per exemple el 23 de març quan tres jihadistes van realitzar un atac terrorista al pont de Londres i a Borough Market. Les imatges mostren en

primer lloc el cotxe que s'emprà per a l'atac estimbat contra el pont. Les imatges també mostren una 'caos ordenat' amb la presència policial massiva que indica un restabliment de la normalitat. En un moment de les imatges podem veure unes persones amb vestits de plàstic que inspeccionen tota la zona en un escenari que sembla gairebé futurista i que accentua aquesta sensació de situació excepcional.

En el mapa conceptual resultant de la codificació, podem veure d'una banda el "no atemptat" amb les notícies relacionades amb la desarticulació d'un grup jihadista. A l'altra banda, es poden veure tots els nodes relacionats amb l'atac. La majoria dels codis fan referència a situacions de caos i horror en un context de proximitat. Com el cas precedent, es fa referència tant a les imatges durant l'atac o immediatament posterior (assassinat, tiroteig, bomba...) amb les imatges sobre els efectes de l'atac (com el cas del dol).

Els atemptats han estat un dels principals protagonistes dels fets remarcables de 2017, amb una intensificació dels

actes terroristes en les ciutats europees. Destaca especialment l'atac de Barcelona, perquè té lloc a l'escenari català, de manera que l'amenaça ja no es produeix en ciutats properes, sinó en el cor del país. El dramatismes del tractament mostra el contrast entre la vida quotidiana de la ciutat i el sotrac que representa un acte com aquest; i precisament és aquest contrast, aquesta sensació de risc, la que persegueix l'atac. Malgrat tots els esforços dels mitjans per separar la radicalització jihadista de la quotidianitat dels musulmans, aquests fets poden provocar una estigmatització d'aquesta minoria, i per extensió, dels àrabs.

4.1.2.1.3 GOVERN

Les guerres i els atemptats representen les dues situacions extremes de violència. Són les notícies que més fàcilment identifiquem amb l'horror i el caos. Però les notícies poden presentar situacions de col·lapse no tan extremes que tenen un efecte igualment molt negatiu en la percepció que tenen els espectadors.

L'organització dels diversos codis m'ha portat a una categoria principal que és el "govern". O podríem dir el mal govern. En aquesta categoria s'organitzen totes les situacions desfavorables per a la població que estan relacionades amb una mala gestió pública. Ha donat lloc a un arbre molt complex en el que podem veure quatre subcategories principals: els efectes d'una mala gestió, la deficient gestió política, la repressió contra la població civil i les diferències econòmiques entre les elits i la societat. Tot això dona lloc a un sistema de relacions múltiples i interconnectades.

El dia 6 de gener es produeixen diverses protestes en ciutats de Mèxic que critiquen el decret anomenat del "gasolinazo", que regula la tarifa de preus de la benzina en aquest país. Per això, les primeres imatges de les notícies es dediquen a les protestes al carrer i a la indignació ciutadana pacífica. A continuació, es presenten els pillatges d'una part de la població. Es mostra una zona urbana assaltada pels manifestants més violents que realitzen actes de vandalisme a les botigues. Es veuen persones que transporten bosses de plàstic plenes d'objectes de pillatge i fins i tot un carrega un matalàs. La imatge transmet una sensació de caos absolut.

La notícia no profunditza massa en els motius de la protesta i els efectes que pot tenir sobre la població civil el decret del Govern. No es dona veu als protestants pacífics ni es mostren arguments. Per contra, la major part de la notícia se centra en la situació caòtica que va viure el país durant la jornada de protesta. L'espectador tendirà a associar aquesta minoria amb la versió més violenta de la protesta i, per tant, pot estigmatitzar els llatinoamericans com a individus violents.

No sempre les imatges relacionades amb situacions de protestes massives estan ubicades en països del Tercer Món. El 10 de març el Tribunal Constitucional de Corea del Sud va recusar la presidenta Park Geun-hye per un cas de corrupció. Immediatament, una part de la població va ocupar els carrers i va mostrar la seva disconformitat amb la decisió. Les notícies novament donen molt poca informació sobre els motius de la protesta i posen el focus en les protestes. En aquest cas, es mostra la policia sota unes enormes barreres intentant contenir una multitud amb mesures dissuasives com l'aigua o l'ús de la força.

El mapa conceptual d'aquesta categoria mostra tots els nodes de caràcter negatiu que la configuren: la pobresa, la delinqüència, les agressions físiques, la fam, la corrupció, la contaminació, el segrest, l'exclusió... Són diverses formes de crisis socials i econòmiques, que tenen lloc de forma habitual en països del Tercer Món. Són el resultat de desajustos socials, econòmics i polítics sovint en països castigats per la corrupció dels dirigents, per la manca de drets civils i sobretot per desigualtats molt accentuades.

En totes aquestes imatges, apareixen les minories com a víctimes de situacions injustes, però també com als mateixos responsables. L'espectador tendeix a associar les imatges de pobresa extrema, de violència, de manca de sistema democràtic o de corrupció amb les minories que hi apareixen. Són persones que poden generar o bé compassió o bé rebuig.

Una de les notícies més recurrents aquest any ha estat la crisi humanitària dels rohingyes. Aquesta ètnia musulmana habitava les valls més occidentals de Birmània, un país de religió budista. Les tensions tradicionals amb aquesta ètnia van esclatar el 2017 amb

un èxode massiu cap al país veí de Bangla Desh. Les imatges ens mostren habitualment dos escenaris. D'una banda, la destrucció de les aldees de Birmània. Aquí una forma icònica de presentar la destrucció és amb la presència de foc, com en la notícia del 17 de setembre, en un moment àlgid de la tensió. Veiem un foc entre la vegetació, que és la forma de mostrar la destrucció d'un poblat i per tant l'expulsió de l'ètnia. També es presenten les riuades de refugiats que fugen cap al país veí, en unes condicions de pobresa extrema i amb el teló de fons de les pluges monsoniques. Tot plegat ofereix una imatge de desolació i de crisi humanitària.

Els escenaris canvien però la situació de caos i desolació es manté. Per exemple, el 10 de març les notícies es van dedicar a una nova escalada d'atacs de Turquia contra la minoria kurda. Un informe de l'ONU denunciava llavors les atrocitats del govern d'Erdogan contra la regió kurda del país des de la treva amb la PKK. L'informe denunciava el bombardeig sistemàtic de les ciutats kurdes des de

principis de 2016. Per tal d'il·lustrar l'informe, les notícies mostren l'escenari dantesco d'una regió devastada.

Per tant, les notícies sobre les minories se centren en tres escenaris extrems. D'una banda, ens mostren els efectes terribles de conflictes bèl·lics enquistats en regions devastades per l'acció d'una guerra massa llarga. En segon lloc, podem veure els efectes dels atemptats terroristes en escenaris de proximitat, on la vida quotidiana, l'ordre i la pau són alterats per la irrupció d'uns violents fanàtics. I finalment, les notícies poden fer referència a situacions d'injustícia social, econòmica i política, que acaba amb efectes negatius: pobresa, delinqüència, corrupció, fam, violència...

4.1.2.2. APARICIONS POSITIVES

Com he explicat anteriorment, a penes hi ha aparicions positives de les minories. Són tan poques que es poden enumerar. En algunes d'aquestes ocasions, es tracta d'una aparició lateral. Per exemple, el maig té lloc una notícia

sobre una votació a França, a la que acudeix a votar Manuel Valls. El president de la mesa electoral és una persona negra. O el 8 d'abril podem veure una persona de color al Regne Unit molt ben vestida que escolta música amb els seus auriculars sense fil. Més que bones notícies, es tracta d'aparicions laterals en les quals les minories formen part del paisatge quotidià occidental.

Molt poques vegades, el personatge forma part d'una bona notícia. Per exemple, el mes d'abril se 2017 es va presentar una Comissió Internacional de Verificació en el procés de desarmament de l'ETA. El coordinador d'aquesta comissió era el singalès Ram Manikkalingam, que havia intervingut també en altres processos de pau com el d'Irlanda del Nord. Manikkalingam és una persona de color, que apareix com un mediador en una notícia tan positiva com és el procés de dissolució definitiva de la banda terrorista.

El cert, però, és que la majoria de les notícies de caràcter positiu en les que apareix una minoria parteix d'una desgràcia. Podríem dir que la valoració de l'espectador és ambivalent. Per exemple, el 7 de juny les notícies fan referència a una dona que és amenaçada amb un desnonament; hi ha una pressió popular en el barri perquè aquesta persona pugui mantenir durant un temps el seu habitatge. Per tant, hi ha una connotació positiva per la reacció solidària dels veïns, però alhora hi ha una sensació negativa perquè la immigrant es troba en una situació de pobresa. Una situació similar es va produir en una notícia del 10 de març en la que amb l'ajut de Càritas una família siriana separada per la guerra aconsegueix retrobar-se. És al mateix temps una valoració positiva per la unitat familiar i una valoració negativa per la guerra a la zona d'Alep, d'on provenen aquests refugiats.

En tot cas, aquests pocs exemples són gairebé anecdòtics. La immensa majoria de les notícies relacionades amb les minories estan relacionades amb factors negatius, siguin conflictes bèl·lics, atemptats terroristes o situacions de violència i caos. Per tant, queda validada una de les hipòtesis inicials del treball, en la que relacionava la presència de les minories amb situacions de conflicte. Així, la menció a aquestes minories no és positiva, sinó que pot tenir l'efecte invers: pot donar lloc a l'estigmatització perquè s'associa els diversos col·lectius amb els atributs negatius de les escenes en les quals són protagonistes.

4.1.3. SUBJECTE

Fins ara, he definit quins eren els successos, però com són els protagonistes? Qui apareix a les imatges? Com són els subjectes? i el més important, quina és la percepció que pot tenir un espectador quan els vegi? En aquest epígraf presentaré els resultats de totes les codificacions que he fet relacionades amb la categoria de 'subjecte'.

De seguida he vist que els subjectes es podien organitzar en tres grups:

- Grup A. Aquest primer grup hi trobem les minories mateixes (àrabs, asiàtics, llatinoamericans...).
- Grup B. En aquest segon grup hi trobem les persones amb posicions de poder (polítics, militars, policies...), que tenen una actitud activa durant la notícia.
- Grup C. En aquest darrer grup hi trobem finalment totes aquelles persones que no formen part de cap minoria ni situació de poder. Són els civils amb els quals l'espectador es pot sentir identificat.

Els codis representen els subjectes i les seves emocions. Amb aquests codis, he intentat veure com són les persones, com es presenten, qui són i quina és la seva actitud. Hi ha persones que riuen, que ploren, que es desesperen, que tenen por, que mostren el seu poder... però potser la que més m'ha impressionat són aquelles expressions de derrota, aquelles persones que no tenen cap esperança. Intentaré detallar quins han estat els codis més habituals per a cadascun dels grups.

En el primer grup, els tres codis més freqüents han estat terroristes, refugiats i morts. Sí, els morts. Són lògicament tres codis terribles que estigmatitzen les minories. Tot i que 2017 va ser un any molt marcat pels atemptats, és molt simptomàtic que el codi "terrorisme" tingui tanta importància. Aquest codi està associat sempre amb els musulmans (i amb freqüència amb els àrabs) i això crea una estigmatització terrible. Tot i que en el cas dels refugiats, aquí les minories són les víctimes i no els causants, la recurrent imatge dels refugiats els mostra com a un problema, com una riuada incessant de persones que posa en perill l'estabilitat d'Occident. Encara que les dades ens diuen que el nombre de refugiats decreix, les notícies mostren tantes notícies associades a ells que l'espectador els considera una amenaça. I finalment, és trist que un dels codis més rellevants sigui el de la mort de persones. Aquí, l'espectador associa les minories amb violència extrema. Per tant, les minories són presents a les notícies de forma molt negativa, la qual cosa és lògica si mirem el punt anterior, on ja he detectat que els successos solen ser també negatius.

El segon grup de subjectes que apareixen en les notícies són les persones amb una situació de poder. El poder pot ser polític, pot ser judicial o pot ser poder físic. Els tres codis associats a aquest grup són els policies, els polítics i

els militars. Els policies són un indicador de problema. Apareixen en aquelles situacions de perill o de caos i les sirenes enceses són com un símbol de la situació problemàtica. Hi ha molts policies en les imatges perquè ja he comentat que és un any d'atemptats. Però la policia també apareix per a reprimir manifestacions de manera molt violenta, habitualment en països del Tercer Món. El segon codi habitual és el dels polítics. La vida política marca molt l'agenda de les notícies i és molt habitual veure declaracions de polítics. Sempre es veuen en una situació de dominació, en rodes de premsa o en converses institucionals. Les imatges sempre els mostren poderosos, en els palaus i edificis del govern, ben vestits, amb assessors i escortes. Hi ha una diferència molt clara entre els polítics occidentals i els del tercer món. Aquests creen una distància molt gran entre la població civil (habitualment en una situació extrema) i la seva riquesa.

Els militars apareixen lògicament en els espais en conflicte. Mentre que polítics i policies són personatges dels "dos costats" del mapa, als militars només els veiem en zones de guerra. Són un indicador de violència extrema, de caos i de violació dels drets de la població.

El darrer grup el configuren la resta de persones que no es poden incorporar a cap dels dos grups anteriors. Són el que podríem dir la població autòctona, que no forma part de cap minoria. Aquí hi ha molts codis, perquè el ventall de notícies és amplíssim. Hi ha codis que fan referència a circumstàncies tan diverses com esdeveniment o conflictes. De tota manera, sí que destaca l'elevat nombre de casos on aquest col·lectiu apareix com a víctima. I això passa no només amb els atemptats terroristes, sinó en moltes altres situacions de violència. Això pot fer pensar que les no minories són en certa manera les "víctimes" dels problemes que generen les minories.

Hi ha detalls que mentre realitzes una anàlisi qualitativa et sorprenen o et fan reflexionar. Un d'aquests detalls ha sigut el tracte de les víctimes en atemptats terroristes en països en guerra i els atemptats terroristes en països del primer món. No només pel tracte del telenotícies, sinó també per la reacció social. Per exemple, en el telenotícies el 6 de març de 2017, en el minut 22:25 apareixia la imatge d'un home estès a terra per un atemptat terrorista a Síria. Aquest apareixia de forma humiliant, embrutit de pols per culpa de l'explosió d'un cotxe bomba que hauria posat fi a la seva vida. La imatge no va aixecar cap reivindicació via xarxes socials, com tampoc cap mobilització social. Es va donar, el pitjor dels tractes a les minories en aquestes situacions: la indiferència.

En contrapartida, cal recordar la controvertida discussió que es va donar a xarxes socials durant els atemptats de Barcelona el 17 d'agost per la difusió d'imatges que els telenotícies de les cadenes televisives líders van promoure. Més tard va ser producte d'informes elaborats pel CAC on recollien la quantitat de vegades que les imatges es van distingir en cada una de les cadenes més

populars. Aquell dia, TV3 va rectificar de forma gairebé instantània pel que fa a la mostra d'imatges es refereix. Fins al punt de no mostrar cap mena d'imatge d'aquest tipus en els informatius del vespre. La indiferència cap al mort de Síria no seria destacada si no fos completament diferent en els atemptats de Barcelona. Pel que fa a la meua opinió és clara. Penso que totes les imatges de cossos sense vida poden provocar insensibilitat o fins i tot indiferència. Per aquest motiu, el tracte d'aquestes imatges ha de ser prudent.

Un dels subjectes que té molta importància en les notícies és el testimoni. Amb molta freqüència, la càmera ens presenta la valoració subjectiva d'un individu sobre un fet, sovint sobre un fet terrible. Per exemple, veiem en una notícia a una persona d'una minoria que es va salvar de forma miraculosa d'un atemptat perquè va simular que estava mort. Estirat al llit de l'hospital i ple de benes per tot el cos, explicava la situació dramàtica i se li escapava un riure nerviós que demostrava tota la tensió acumulada. Aquestes persones actuen com a validadors perquè serveixen per a donar més veracitat i proximitat al relat. Mentre que la veu en off o el presentador donen una sensació de distància, el testimoni apropa el fet a l'espectador. Hi ha, però, una diferència molt sensible entre el testimoni d'una persona d'una minoria i el testimoni d'una persona que no ho és. Per un espectador tipus a Catalunya aquest segon és un relat molt proper. Si parla d'un atemptat, l'espectador pot pensar que parla d'ell mateix. En canvi, les persones que formen part d'una minoria, expliquen relats terribles pels quals molts espectadors sentiran empatia, però en aquest cas no sentiran com a propi el relat.

A banda dels diversos codis que he plantejat, cal tenir present també els seus atributs. D'entrada, hi ha algunes diferències de caràcter demogràfic. Entre les minories, apareixen més nens i més dones. Això és així perquè les notícies sobre les minories solen afectar societats o grups grans, mentre que les notícies que no afecten les minories estan més relacionades amb la vida política i econòmica, on els nens no hi tenen cabuda i on les dones encara són minoritàries, per una societat que les exclou. Per aquest motiu, també veiem més gent gran entre les minories.

Aquest mateix argument explica una segona diferència, que és la de l'aparença. Els polítics occidentals, els empresaris, les professions liberals, la vida urbana de les ciutats en els plans urbans, es caracteritzen per una forma de vestir elegant i amb una aparença de neteja. Per contra, com és lògic, les persones que fugen, que es troben enmig d'un conflicte o en una zona molt pobre tenen una aparença molt més bruta i desndreçada. Vesteixen sovint amb elements als quals no estem habituats, amb túniques o robes acolorides o mocadors al cap. Hi ha una diferència ètnica, però també una marcada diferència en les aparences, motivada per la naturalesa de les notícies en les quals apareixen els uns i els altres.

I finalment també hi ha grans diferències entre els objectes dels subjectes (que també formen part dels subjectes). Els polítics disposen de cotxes enormes, els policies de mitjans de poder molt evidents, les persones a les seves llars estan envoltats de béns i d'objectes que emfatitzen les persones del món occidental. Per contra, entre els col·lectius de les minories, els seus objectes són molt més escassos i reforcen la seva condició marginal o la seva situació extrema.

Habitualment, hi ha una connexió absoluta entre la narració i la imatge. Les persones que hi apareixen formen part del relat, sigui com a protagonistes directes o com a parts del "paisatge humà" de la notícia. Però hi ha moments on la càmera no està especialment inspirada i desconnecta la imatge de la narració, amb un efecte nefast. Ens situem a Salt. Hi ha una notícia que parla de la decisió de l'ajuntament de la ciutat de vigilar els moviments als carrers del municipi com a resposta a l'increment d'actes vandàlics i de robatoris. Mentre la veu en off parla de l'increment de la inseguretat en la ciutat, la càmera opta per oferir-nos un pla d'un carrer on un grup de persones de color es passegen. Just en el mateix moment en què s'està parlant de robatoris i inseguretat, les imatges que il·lustren la notícia són persones de color del municipi. L'espectador ha de fer un esforç per dissociar la imatge de recurs del contingut de la notícia. És un exemple de la capacitat que té la televisió per crear associacions i imatges mentals i la importància d'editar molt bé cada peça relacionada amb les minories.

4.1.4. MIRADA

A principis de gener, una de les notícies del Telenotícies ens parla de Guantánamo, la presó que Obama va prometre tancar, però que encara resta oberta a l'illa de Cuba. La càmera ens mostra uns presoners darrere d'una tanca; els presoners vesteixen una roba característica dels confinats en aquest presidi il·legal. Els veiem d'esquenes. Es mouen poc, mentre la càmera es manté en aquest pla general. La sensació que provoca és que són persones sense rostre. No els veiem i a penes podem distingir la seva cara. Són siluetes. Sense voler-ho, probablement

perquè no tenia cap altra forma de fer-ho, la càmera ha creat un procés de deshumanització dels presoners.

La teoria del "framing" ens diu que ens movem per marcs mentals. Però també expressa que la manera com s'emmarca una notícia, allò que la càmera ensenya, és una forma de comunicació subliminal. Presentar les persones de forma allunyada, en plans generals, ajuda a crear la sensació de distància. Per exemple, el 29 de juny hi ha als Estats Units una gran manifestació per protestar contra les formes de racisme que detecten entre la policia d'aquest país. Durant el primer semestre es van registrar incidents entre la policia i diversos membres de color, que van acabar amb la mort d'una persona. La notícia comença amb un pla mitjà on podem veure a la familiar del mort, però immediatament opta per un pla general on els diferents manifestants queden diluïts en una mena de formiguer. La càmera s'ha situat en un punt elevat i això crea una sensació de deshumanització.

També en el mes de gener, la manifestació contra el "gasolinazo" a Mèxic, que va acabar amb actes vandàlics, és presentada amb un pla general. No veiem persones en concret, sinó (que veiem) una multitud, en la que és molt complicat diferenciar una persona d'una altra. I la càmera, en cap moment per complementar la imatge general (necessària per veure la magnitud de la protesta) amb una imatge més particular de les persones que l'integren. Aquests plans generals són molt freqüents en la presentació de situacions de violència i de caos, perquè permeten accentuar la visió de conjunt. Genera l'efecte de substituir la suma de les persones per una multitud impersonal.

Són molt poques vegades les que el pla és un primer pla. I quan la càmera s'apropa molt i ens mostra un rostre, en realitat no s'interessa tant per la persona com pel dramatisme de l'acció. Per exemple, la notícia del 2 de gener sobre els conflictes a Turquia mostren molt plans generals que reforcen la idea de caos i de desolació, especialment en enterraments multitudinaris amb moltes mostres de dolor. Ara bé, hi ha dos moments en què la càmera abandona aquests plans generals i enfoca el perfil d'una persona. En un d'ells veiem una dona que plora desconsolada davant d'un fèretre que porta la bandera de Turquia.

El 27 de març el telenotícies arriba fins al lemen, un país que viu una situació dramàtica per la guerra interna i pels atacs que arriben des d'Aràbia Saudita. La veu en off narra la situació desesperada del país, que s'ha convertit en el segon més pobre del món i en el que es pateix una fam endèmica. I per il·lustrar aquesta situació, la càmera ens ofereix un primer pla de la cara d'un nen en un estat de desnutrició severa. És una imatge terrible que serveix per

il·lustrar el dramatisme del país. Per contra, en altres ocasions on les notícies mostren nens, occidentals, es pixelen per a preservar la seva identitat, cosa que no han fet amb el nen del lemen. Aquest contrast entre la forma com es preserven els drets dels nens occidentals i l'exhibició del dolor d'un nen amb fam extrema és un mecanisme més de la diferenciació entre el tractament d'unes minories o de la població dominant.

Aquest doble joc entre els plans generals i els primers plans no és tan freqüent en les notícies on apareixen persones que no formen part d'aquestes minories. Per exemple, la forma més habitual de presentar un polític és amb un pla mitjà, que el converteix en una mena de bust. També quan es pren declaració a un polític local o quan entrevisten una persona amb una professió liberal, la càmera adopta aquesta posició, que permet identificar el seu rostre, que l'humanitza i que li dóna valor. Per tant, en el joc de la càmera hi ha també un exercici de valorització dels personatges no minoritaris i de deshumanització de les minories.

La càmera també actua per a incrementar el dramatisme. En algunes imatges de guerra o de conflictes, la càmera fixa se substitueix per una càmera mòbil, que de vegades trontolla o es mou inesperadament. Aquesta inestabilitat de la imatge accentua la sensació de caos o d'inseguretat. En altres ocasions, la càmera queda completament inutilitzada per l'acció d'una bomba que esclata i escombra tota l'escena. L'absència d'imatge just després de l'explosió accentua encara més la sensació de devastació, com si el negre fos la representació del no-res després de la bomba. També són habituals les imatges "prestades". En situacions d'extrema violència en les que hi ha hagut un atemptat o un tiroteig o un fet molt violent,

de vegades qui captura l'escena és una persona particular o una càmera de seguretat. L'exposició d'aquestes imatges habitualment de molt mala qualitat, crea més percepció de realisme i de dramatisme.

En definitiva, les càmeres no són neutres i ensenyen la realitat d'una forma que condiona la mirada de l'espectador.

5. CONCLUSIONS

Crear una agenda de notícies no és fàcil. Com és lògic, la major part de les activitats quotidianes no poden ser tractades en un Telenotícies. No pot parlar del dia a dia en una oficina, dels acudits en una parada de mercat, dels taxistes que s'esperen a l'entrada de l'aeroport o de l'entrada dels nens a la porta d'una escola bressol. La major part de les notícies han de ser extraordinàries, és a dir, no poder ser ordinàries. Com diu la sentència clàssica del periodisme, que un gos mossegui un home no és notícia; ho seria que l'home mossegués el gos.

Però les notícies també són una finestra del món. Són els tentacles que surten de l'espectador i el porten a tots els racons. Als llocs de guerra, a les noves ciutats que neixen en el desert, a la pobresa del Sahel o a la fred extrema de les regions del nord de Canadà. A diferència d'una sèrie o una ficció, l'espectador d'un espai de notícies tendeix a considerar que allò que està veient és allò que està passant.

Per això, les notícies tenen un doble rol. Primer, són la crònica dels fets excepcionals. Segon, també són la finestra que ensenya el món. Aquesta segona part és molt important pel cas de les minories. En aquesta finestra, l'espectador pot veure la vida quotidiana dels àrabs a l'escola, a les empreses, als mercats, a les universitats o pot veure els àrabs en guerres, en conflictes, en escenes violentes o actes delictius. Si veu els primers, podrà assimilar la minoria amb la normalitat i tendirà a propiciar entorns d'integració; si veu els segons, pot veure incrementats els seus prejudicis i fomentar l'exclusió. Ja

he comentat en el marc teòric que els mitjans no generen de forma automàtica formes de pensar, perquè els espectadors disposen de filtres socials i personals que l'ajuden a interpretar la realitat. Però com diuen les teories més modernes sobre la comunicació, els mitjans són responsables de crear els marcs mentals bàsics. I això ens porta a preguntar-nos quina és la forma com la Televisió Pública de Catalunya presenta les minories en les notícies.

Quan vaig començar aquest treball no havia sentit a parlar mai de Nvivo. Tampoc sabia res sobre les teories de la comunicació. I sobretot, no m'imaginava que la recollida de dades fos tan i tan complicada. Per l'anàlisi quantitativa, he hagut de crear una base de dades amb tots els programes seleccionats i dedicar un registre per a cada aparició de cada minoria. He hagut de mirar moltes vegades el mateix programa per a recollir la informació necessària. Per l'anàlisi qualitativa, l'ús d'Nvivo m'ha comportat molts problemes perquè m'estranyava amb el seu ús i perquè mai tenia la seguretat que estava usant el codi adequat. He hagut de descarregar els textos i etiquetar centenars de fragments en codis, el que ha estat molt laboriós. Per tant, només l'obtenció de les dades tant quantitatives com qualitatives m'ha suposat molt d'esforç i he hagut de dedicar moltíssim temps, tant a l'estiu com els caps de setmana. Tampoc ha estat fàcil passar d'aquesta informació a un text que sintetitzi totes les dades recollides. De vegades tenia la sensació que els resultats no eren prou fidels amb la complexitat de totes les situacions que he pogut observar.

Al llarg del treball, he pogut presentar aquests resultats. Es podria sintetitzar tota la informació del TdR en deu idees principals.

1. Les minories ocupen temps i espai

Contràriament al que m'imaginava al principi, les minories sí que ocupen temps de les notícies. Si un telenotícies mitjà dura uns 45 minuts, sempre que ignorem el temps dels esports i la meteorologia, el temps en què apareix una minoria és de 6:47 minuts, el que representa el 15% de tot el temps de les notícies. Aquest és un percentatge superior al pes relatiu de les minories a Catalunya, de manera que podríem dir que tendeixen a estar sobrerrepresentades.

En un telenotícies qualsevol, hi ha apareix alguna o varies de les minories en 8,63 ocasions. Per tant, la hipòtesi inicial d'invisibilitat de les minories no estaria validada. Veiem negres, veiem àrabs, veiem musulmans o orientals i llatinoamericans en els diversos programes. Les minories sí que ocupen temps i ocupen espai.

2. Les minories estan fora

Ara bé, la immensa majoria de les aparicions estan situades en àmbits internacionals. Hi són en els deserts, en les selves tropicals, en ciutats semi derruïdes de la Península Aràbiga, en les illes del Carib o en els Estats Units. Per cada notícia que apareix una minoria a Catalunya, en trobem tres que estan situades fora del país.

Això no contribueix a la normalitat. Sense adonar-se'n, les notícies estan creant la ficció que a Catalunya o no hi ha minories o tenen molt poc pes. Són ètnies i grups que viuen en espais llunyans, en espais que ens són estranys, que no són nostres. Tendim a crear una barrera mental perquè identifiquem les persones de les minories amb les geografies llunyanes d'on procedeixen. No són d'aquí, fins i tot encara que hi hagin nascut.

Per això, mentre que gairebé totes les minories estan sobrerrepresentades, o estan ben representades, si considerem només les notícies que tenen lloc a Catalunya, apareixen dues o tres vegades menys que el seu pes relatiu sobre la població. No són invisibles en el telenotícies, sinó que són (gairebé) invisibles en les notícies sobre el país.

3. No totes les minories són iguals

Podríem considerar que hi ha tres grans grups de minories, d'acord amb el tractament que li donen els mitjans. Cap d'ells té una situació de normalitat, però la seva desigualtat es manifesta de maneres molt diferents.

En primer lloc, els gitanos són la minoria invisible. Només una vegada he topat amb una notícia d'aquesta ètnia. I això és molt sorprenent si tenint en compte que formen part de la societat catalana des de molt abans que altres col·lectius. Aquesta era la sensació que tenia a l'inici del treball amb la resta de minories, però que només s'ha mantingut amb els gitanos. Són completament ignorats en les notícies. I també, en certa manera, en la vida social. Molts d'ells viuen confinats en guetos i encara han de patir tota mena d'estigmes socials.

En segon lloc, els negres són la minoria lateral nacional. És el col·lectiu que té una major presència en les notícies de Catalunya, tot i que hi predominen les notícies d'àmbit internacional. Ara bé, en la majoria de casos es tracta d'aparicions laterals. No són els protagonistes de les notícies, sinó que formen part del "paisatge humà" d'aquesta. És una altra forma d'invisibilitat.

Per contra, la resta de minories sí hi són presents de forma central, Ells sí esdevenen els protagonistes de les notícies que es presenten a la televisió. Però en aquest cas

són la minoria central internacional. i això és així perquè en la seva immensa majoria els successos tenen lloc en l'àmbit internacional i pràcticament mai en el context català. És la tercera forma d'invisibilitat.

4. Minories amb "shares" diferents

Les minories no només es diferencien entre si per la seva tipologia. El tractament informatiu que se li dona és també molt diferent. En aquest cas, les podríem agrupar en quatre categories.

Hi ha dues minories amb un temps molt elevat. Són dues minories molt relacionades, perquè sovint representen la mateixa realitat en les notícies: els àrabs i els musulmans. En un telenotícies mig, els àrabs ocuparien tres minuts i quatre segons mentre que els musulmans pujarien fins als tres minuts i 17 segons.

Hi ha dues minories que tenen un temps mig mitjà. Es tracta dels llatinoamericans i dels negres, que ocupen pràcticament un minut cada un d'ells. Concretament, 78 segons es dediquen als llatinoamericans i 51 segons a les persones de color.

Una tercera categoria serien les minories amb un temps baix. Els asiàtics orientals representen mig minut de mitjana d'un telenotícies. Hem de tenir present que és la major concentració de persones del món. Finalment, els gitanos ocuparien menys d'un segon i per tant pràcticament no serien perceptibles.

Si un programador de televisió volgués fer un telenotícies tipus amb les notícies de mitjana de cada col·lectiu, hi dedicaria més de tres minuts a àrabs i musulmans, un minut a llatinoamericans i negres, mig minut als asiàtics orientals i no faria cap menció dels gitanos.

5. Europa i l'Orient Mitjà, els escenaris recurrents

Europa és, amb molta diferència, el principal escenari de les notícies. Ho és en primer lloc perquè s'hi situa Catalunya que és un dels països amb major nombre d'incidències. Però també perquè el 2017 va ser un any complicat en aquest continent, amb diversos atemptats terroristes i també amb tensions polítiques entre els diversos socis de la Unió.

El segon gran escenari va ser el de l'Àsia occidental, perquè aquí tenen lloc molts dels conflictes d'aquest segle: Iraq, Iemen, Catar, Israel i Palestina, i sobretot, Síria. També els conflictes amb els Kurds, la política internacional del líder turc Erdogan i la situació de l'Iran ajuden a crear més tensió i això provoca moltes més notícies. La major part d'aquests països tenen en comú que disposen de reserves de petroli, que és un dels motius (no l'únic) de la tensió internacional.

I el tercer gran node és Amèrica, especialment els Estats Units, que és encara la principal potència militar, econòmica i cultural del món. També altres països americans han estat notícia, però per motius ben diferents, com els casos de Veneçuela, Mèxic o Argentina.

A la resta del món, les mencions són molt més petites. Per exemple, hi ha molt poques notícies sobre l'Àfrica (tant el nord com l'Àfrica negra) i també hi ha molt poques mencions sobre l'Àsia. Cal tenir present que la Xina és ja una potència militar i econòmica, tot que i no cultural.

6. Minories carregades de males notícies

L'anàlisi qualitativa ha posat de manifest que les minories són les protagonistes de situacions problemàtiques. He agrupat els codis en tres categories, que són les guerres, els atemptats terroristes i els desordres deguts a una mala gestió del govern. En el primer cas, les imatges sobre les guerres són molt dramàtiques i ens mostren situacions en les quals les minories són al mateix temps els botxins i les víctimes. En el segon cas, els atemptats poden projectar sobre el col·lectiu musulmà una sèrie de prejudicis, perquè l'espectador percep els musulmans com a botxins i a si mateixos com a víctimes.

Però la major part de codis tenen a veure amb problemes de gestió del govern: corrupció, manifestacions, robatoris, violència en el carrer, fam, èxodes... Aquí es presenten en espais llunyans unes situacions d'extrema gravetat que contrasten amb el confort amb què viu l'espectador. I tot plegat ajuda a crear una imatge distorsionada de les minories. Per tant, a les notícies, les minories apareixen sobretot en el context internacional i de forma negativa. Molt poques notícies tenen una connotació clarament positiva.

7. Males notícies en un context de contrast

Les notícies apareixen en una seqüència. El que he detectat és que les males notícies associades amb les minories contrasten molt amb les notícies anterior i posterior. Això accentua encara més el dramatisme d'aquestes notícies.

Aquest contrast es pot donar de dues maneres. Per una banda, la forma més habitual és per contrast de continguts, La seqüència està editada de manera que després de la mala notícia internacional (amb minories) hi

apareix una bona notícia nacional o internacional (sense minories). La segona forma és afegir una notícia negativa després de la notícia sobre la minoria, però amb un contrast de forma. En aquest cas, més que el contingut l'espectador comprovarà la diferència entre l'ordre i el caos.

8. Tres subjectes

En les notícies en les quals hi apareixen minories hi ha tres grans col·lectius: les mateixes minories, els agents de poder i els qui no són minories, la població civil. Cada grup de subjectes està associat a una sèrie de rols. Mentre que les minories estan relacionades amb atemptats, morts i refugiats, les no minories són essencialment víctimes o persones amb un estatus de diferenciació molt marcat. Per tant, no només hi ha una diferència de continguts en les notícies sobre les minories, sinó que també hi ha una diferència en la forma com es presenten els personatges de cada categoria.

9. La càmera no és neutral

M'he adonat que la forma més habitual de presentar les minories és amb un pla general, especialment en situacions de conflicte. Això permet, és cert, donar una visió de conjunt. Però al mateix temps genera un efecte de despersonalització de les minories. Només són representades amb un primer pla, quan les seves expressions contribueixen a generar dramatisme en l'escena, com una dona plorant o un nen amb fam extrema. Això contrasta molt amb la tendència a mostrar els personatges de la resta de notícies amb un pla americà, que personalitza el succés i especialment que dota d'identitat al protagonista.

No sabem com es diuen les persones que apareixen en les imatges gravades sobre un èxode o sobre un conflicte. Molt poques vegades la càmera s'apropa per saber la seva opinió. Són persones sense rostre i sense nom. Per contra, en les declaracions del líder polític o de l'activista francès o de l'empresari d'èxit coneixem el nom (que apareix habitualment al peu de la notícia) i podem distingir clarament les seves faccions i el seu llenguatge corporal. Els uns són invisibles perquè a penes podem distingir el seu rostre. Els altres són individus amb una identitat molt ben definida.

10. Una agenda de canvi

En aquest treball no he volgut criticar la cadena de televisió. Les televisions públiques són necessàries per a mantenir la pluralitat de missatges. A més, una part dels problemes segurament no tenen solució. És notícia el conflicte i no ho és tant l'absència de conflicte. Per això, sempre hi haurà minories representades en situacions que tenen una violència o una sensació de caos. Però després de fer el treball, sí que voldria donar algunes recomanacions que poden ser útils per a millorar la gestió informativa sobre les minories a Catalunya:

1. En primer lloc, hi ha d'haver més notícies sobre les minories a Catalunya. No sempre serà possible, però cal fer un esforç de visibilització. A les escoles, als mercats, a les empreses, als taxis, als hospitals, hi ha àrabs, hi ha llatinoamericans, hi ha orientals o gitanos. Les notícies han d'integrar-los, com el que són, una part de la societat catalana. Ja no és possible pensar en Catalunya si no és mestissa i multicultural. No podem perpetuar unes notícies que continuen essent, a Catalunya, essencialment cosa de blancs.

2. Molt específicament la cadena s'ha de plantejar una estratègia de visibilització de la comunitat gitana. La seva invisibilitat no es pot mantenir. Formen part de la identitat de Catalunya i del conjunt d'Europa.
3. En tercer lloc, cal donar veus locals a problemes generals. A Catalunya habiten persones de tot el món. Que tenen una mirada de primera mà sobre el que està succeint en els seus països d'origen. Una pràctica que ajudaria a contrapesar el dramatisme és que les notícies sobre conflictes internacionals integressin opinions particulars de persones que viuen a Catalunya però que coneixen aquella realitat. Això facilitaria un pont entre aquí i allà.
4. No es pot tractar de manera diferent dos col·lectius, El codi deontològic ha de ser universal. Si no es poden mostrar imatges de cadàvers a la Rambla de Barcelona, tampoc d'un atemptat a Kabul o a Bagdad. O totes o cap. Jo m'estimo més que cap, però en tot cas, el criteri ha de ser únic. O els nens es pixellen o no es pixellen, però no es pot fer una distinció entre uns nens i uns altres.
5. Que la càmera arribi en el moment en què ha començat un tiroteig o en el que hi ha mostres de dolor per un assassinat tensa tant la imatge que acaba generant un excés de dramatisme. De vegades és necessari. Però seria molt interessant intentar aportar també les veus més calmades, l'opinió de la vídua no en el moment de l'enterrament, sinó el mes posterior; o mostrar la vida en el carrer que malgrat tot preval.
6. I sempre, sempre, s'ha d'evitar l'equívoc, No cal insistir constantment en la confessió religiosa d'un terrorista islàmic, perquè no s'esmenta la confessió

religiosa de l'autor d'una matança a Texas. El que l'identifica és la seva condició de pertorbat, no la religió que professa. Si una notícia es refereix a un robatori, l'edició de la notícia hauria d'evitar qualsevol imatge que faciliti la relació d'aquests robatoris amb un determinat col·lectiu.

Al capdavant, hem de pensar que cada telenotícia és vist per moltes persones que formen part de la vida quotidiana del país i que pertanyen a ètnies i religions diverses. Els mitjans en general i els públics en particular han de tendir a mostrar la diversitat cultural, ètnica i religiosa del país. i han de combatre activament les formes d'exclusió i de normalització social proposant imatges de normalitat i de convivència. Així, mai més ens haurem de preguntar on és Yasmin.

6. WEBGRAFIA I BIBLIOGRAFIA

6.1 WEBGRAFIA

- Bitlinks; Escorçador d'URL <https://bitly.is/2zGemP4>
- Busquet, Medina i Sort (2006); "La recerca en comunicació. Què hem de saber? Quins passos hem de seguir?" <http://bit.ly/20Ho3G0>
- Col·legi de Periodistes de Catalunya (2016); "Codi deontològic del Col·legi de Periodistes de Catalunya" <http://bit.ly/2Q7leKJ>
- Col·legi de Periodistes de Catalunya (2016); "Declaració de principis de la professió periodística a Catalunya" <http://bit.ly/2leG7Rr>
- Col·legi de Periodistes de Catalunya (2013); "El tractament periodístic de la diversitat cultural" <http://bit.ly/2zst105>
- Loscertales Abril, F., & Núñez Domínguez, T. (2009); "La imagen de las mujeres en la era de la comunicación" <http://bit.ly/2xlzMK9>
- Perujo Serrano, F. (2002); "Discapacidad y medios de comunicación; entre la información y el estereotipo" <http://bit.ly/2zAoTLE>
- Govern d'Espanya (2011); "Estratègia integral contra el racisme, la discriminació racial, la xenofòbia i altres formes connexes d'intolerància" <http://bit.ly/20Y8ZQo>
- Heroku App; "Descàrrega subtítols TV3" <http://bit.ly/2x039tL>
- Zerpa, J. A. P. (2013); "Estereotipos de hombres homosexuales en la gran pantalla" <http://bit.ly/20jpY2E>
- Rodríguez, M. P., Pando-Canteli, M. J., & Zeberio, M. B. (2017); "¿Generan estereotipos de género los medios de comunicación? Reflexión crítica para educadores" <http://bit.ly/2xIBDOU>
- Pérez García, M. E., Leal Larrarte, S. A. (2017); "Las telenovelas como generadoras de estereotipos de género: el caso de México" <http://bit.ly/2xLbleY>
- Naciones Unidas (2014); "Elaboració de plans nacionals d'acció contra la discriminació racial" <http://bit.ly/2QVG5Cd>
- SurveyMonkey; "Calculadora del marge d'error" <http://bit.ly/2xB66ly>

6.2. BIBLIOGRAFIA

- García, M. E. P., & Larrarte, S. L. (2017); "Las telenovelas como generadoras de estereotipos de género: el caso de México. Anagramas: Rumbos y sentidos de la comunicación", 16(31), 167-185.
- Busquet, J.; Medina, A. (2017); "La investigación en comunicación. ¿Qué debemos saber? ¿Qué pasos debemos seguir?". Barcelona: UOC.
- Busquet, J.; Medina, A.; Sort, J.(2006); "La recerca en comunicació. Què hem de saber? Quins passos hem de seguir? (Vol. 95)". Editorial UOC.
- Loscertales Abril, F., & Núñez Domínguez, T. (2009); "La imagen de las mujeres en la era de la comunicación. IC Revista Científica de Información y Comunicación", 6, 427-462.
- Perujo Serrano, F. (2002); "Discapacidad y medios de comunicación; entre la información y el estereotipo. Ámbitos: Revista internacional de comunicación", (7 y 8), 249-279.
- Rodríguez, M. P., Pando-Canteli, M. J., & Zeberio, M. B. (2017); "¿Generan estereotipos de género los medios de comunicación?: reflexión crítica para educadores". Universidad de Deusto.
- Zerpa, J. A. P. (2013); "Estereotipos de hombres homosexuales en la gran pantalla. Razón y Palabra", 18(85).

7. ÍNDEX DE FIGURES

- **Figura 1.** Proporció d'aparicions centrals i laterals.
- **Figura 2.** Àmbits geogràfics de les aparicions de minories en el Telenotícies Migdia durant el 2017.
- **Figura 3.** Mapamundi del conjunt d'aparicions per continents.
- **Figura 4.** Mapamundi del conjunt d'aparicions en el geoesquema de les Nacions Unides.
- **Figura 5.** Proporció d'aparicions centrals i laterals dels musulmans.
- **Figura 6.** Àmbits geogràfics de les aparicions dels musulmans.
- **Figura 7.** Distribució en georegions de les aparicions dels musulmans al Telenotícies.
- **Figura 8.** Proporció d'aparicions centrals i laterals dels àrabs.
- **Figura 9.** Àmbits geogràfics de les aparicions dels àrabs.
- **Figura 10.** Distribució en georegions de les aparicions dels àrabs al Telenotícies.
- **Figura 11.** Proporció d'aparicions centrals i laterals dels negres.
- **Figura 12.** Àmbits geogràfics de les aparicions dels negres.
- **Figura 13.** Distribució en georegions de les aparicions dels negres al Telenotícies.
- **Figura 14.** Proporció d'aparicions centrals i laterals dels asiàtics orientals.
- **Figura 15.** Àmbits geogràfics de les aparicions dels asiàtics orientals.
- **Figura 16.** Proporció d'aparicions centrals i laterals dels llatinoamericans.
- **Figura 17.** Àmbits geogràfics de les aparicions dels llatinoamericans.
- **Figura 18.** Distribució en georegions de les aparicions dels llatinoamericans al Telenotícies.
- **Figura 19.** Relació entre les aparicions de cada una de les minories i el % que representen a Catalunya.
- **Figura 20.** Relació entre les aparicions de cada una de les minories en l'àmbit nacional i el % que representen a Catalunya.
- **Figura 21.** Relació entre % d'aparicions centrals i % d'aparicions internacionals.

Base de dades: <http://bit.ly/2xITZQ3>

8. ÍNDEX i WEBGRAFIA DE LES IMATGES

- **Imatge 1.** Noia i nen petit de l'ètnia rohingya. Google Imágenes <https://www.google.es/imghp?hl=es>
- **Imatge 2.** Exemple de la pàgina d'anàlisi del programa informàtic Nvivo. Google Imágenes <https://www.google.es/imghp?hl=es>
- **Imatge 3.** Publicitat sexista. Google Imágenes <https://www.google.es/imghp?hl=es>
- **Imatge 4.** Nens del Kurdistan. Google Imágenes <https://www.google.es/imghp?hl=es>
- **Imatge portada.** Videoclip de la cançó de Joyner Lucas "I'm Not Racist" <https://www.youtube.com/watch?v=43gm3CJePn0>
- **Imatge cita.** Martin Luther King Jr. Google Imágenes <https://www.google.es/imghp?hl=es>
- **Imatges Telenotícies.** Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals <http://www.ccma.cat>